

De Onderwijsmonitor Gorinchem

Schooljaar 2017 – 2018

- de 8ste meting -

Rapportage

Onderzoek en Toetsservice
Corien van der Linden en Ellen Lacor
18 maart 2019 – finale versie

CED-Groep

Dwerggras 30

3068 PC Rotterdam

Postadres:

Postbus 8639

3009 AP Rotterdam

Telefoon: 010 4071599

Fax: 010 4202227

www.cedgroep.nl

Inhoud

Conclusies en advies.....	5
Conclusies.....	5
Kengetallen	8
Cito-toetsresultaten (leerjaar 1 tot en met 4)	9
Advies	10
1. Inleiding en doelstelling	13
2. Werkwijze.....	17
3. Resultaten.....	21
3.1. Vve-doelgroepkinderen toeleiding door consultatiebureau	21
3.2. Vve-doelgroepkinderen - aantallen.....	22
3.2.1. Totaal aantal vve-doelgroepkinderen.....	24
3.2.2. Doelgroepkinderen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.....	25
3.2.3. Doelgroepkinderen basisscholen.....	26
3.3. Vve-aanbodlocaties	27
3.4. (Vve-)deelname en bereik.....	28
3.4.1. Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.....	28
3.4.2. Basisscholen.....	29
3.4.3. Totaal deelname en bereik.....	30
3.4.4. Resultaatafspraken	31
3.5. Kwalitatieve verdieping	33
3.5.1. Inleiding.....	33
3.5.2. Resultaten.....	33
3.6. Cito-toetsresultaten	41
3.6.1. Introductie.....	41
3.6.2. Taal voor Kleuters, Woordenschat en Begrijpend Lezen.....	44
3.6.3. Rekenen voor Kleuters en Rekenen-Wiskunde.....	54
Bijlage 1 Gewichtenregeling	61
Bijlage 2 Gewichtenleerlingen per basisschool.....	63
Bijlage 3 Voorschoolse opvang in Gorinchem	65
Bijlage 4 Basisscholen Gorinchem.....	67
Bijlage 5 Convenant resultaatafspraken vve.....	69

Conclusies en advies

Deze rapportage betreft schooljaar 2017-2018 en daarmee de 8ste Onderwijsmonitor naar de voor- en vroegschoolse educatie in de gemeente Gorinchem. Deze 8ste meting geeft net als de voorgaande monitor onderzoeken inzicht in:

het aantal vve-doelgroepkinderen, het aantal vve-locaties, de deelname aan voor- en vroegschoolse voorzieningen en het bereik van vve.

De betrokken partijen (Rivas, SKG, kinderdagverblijf Alexandra, kinderdagverblijf Kinderkamer Vuren, peuterspeelzaal De Aanlegsteiger en de basisscholen) hebben hun medewerking verleend aan deze meting middels het aanleveren van de benodigde gegevens. Het rapport is gebaseerd op de door de betreffende instellingen aangeleverde gegevens, alsmede op de DUO-gegevens (peildatum 1 okt. 2017) en gegevens van het CBS (jan. 2018).

Conclusies

Vve-locaties

Van alle peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die door vve-doelgroepkinderen worden bezocht, voldoen nagenoeg alle aan de criteria die gelden voor een vve-aanbodlocatie. Eén locatie die niet voldoet, wordt door (slechts) 3 vve-doelgroepkinderen bezocht. Dat betekent dat nagenoeg alle vve-kinderen van 2- en 3 jaar die een kinderopvanginstelling bezoeken, een vve-aanbod locatie bezoeken.

Voor de basisscholen geldt het criterium 6% of meer gewichtenleerlingen in de groepen 1 en 2. Dit schooljaar - schooljaar 2017-2018 - betreft het acht basisscholen. Dat is meer dan voorheen: vanaf schooljaar 2015-2016 betrof het zeven basisscholen, daarvoor altijd zes.

Vve-doelgroepkinderen

Volgens opgave van Rivas is het aantal vve-geïndiceerde kinderen toegenomen van 226 op 1 oktober 2017 naar 258 op 1 oktober 2018:

- 2-jarigen: 99 (2017: 150; 2015: 83)
- 3-jarigen: 159 (2017: 76; 2015: 68)
- Totaal: 258 (2017: 226; 2015: 151).

Op basis van de CBS cijfers komt het totaal aantal kinderen van 2 of 3 jaar op 776. Uitgaande van de gegevens van Rivas heeft 33% (258/776) een vve-indicatie. Er is een aanzienlijk verschil in het aantal door Rivas geïndiceerde kinderen van 2- en 3 jaar en het aantal vve-kinderen dat een voorschool bezoekt.

- Het totaal aantal vve-geïndiceerde kinderen van 2- en 3-jarige in de kinderopvang komt op 141 en 138 daarvan bezoeken een voorschool (SKG/De Aanlegsteiger).
- Dat betekent dat 53% van alle door Rivas vve-geïndiceerde kinderen een voorschool bezoekt (138/258).

Het percentage 4- en 5-jarige vve-doelgroepkinderen is deze meting hoger dan voorgaande metingen (20% was 18%).

- 4- en 5 jarigen: 20% (=160 van 797) behoort tot de vve-doelgroep (2017: 18%; 2016: 18%; 2015: 24%; 2014: 23%).

Alle kinderen van 2, 3, 4 en 5 jaar – uitgaande van Rivas gegevens

- Uitgaande van de gegevens van Rivas gecombineerd met de gegevens van de scholen is 27% van alle kinderen in de leeftijd 2, 3, 4 of 5 jaar een vve-doelgroepkind (418 van de 1.573).

Voorgaande metingen

In de voorgaande meting kwam dat percentage op 24%.

In de metingen daarvoor werd wat betreft het aantal vve-kinderen uitgegaan van de gegevens van de kinderopvang. Dit gecombineerd met de gegevens van de scholen was 18% van alle kinderen in de leeftijd 2, 3, 4 of 5 jaar een vve-doelgroepkind (280 van 1.553; metingen daarvoor 19% resp. 20%).

Deelname en bereik

Voorscholen

Net als vorig jaar bezoeken 8 van de 10 alle kinderen in de leeftijd van 2 of 3 jaar (78%) een kinderopvanginstelling (vorige metingen 87%, 85%, 84%, 83%). Er gaan meer kinderen van 2 en 3 jaar in de kinderopvang naar een peuterspeelzaal dan naar een kinderdagverblijf.

Ruim een derde van de kinderen die een peuterspeelzaal bezoeken (34%), behoort tot de vve-doelgroep. Voor de kinderdagverblijven is dat 7%. Totaal is 23% van alle 2- en 3-jarigen die een kinderopvang bezoeken, een vve-doelgroepkind (vorige metingen 21%, 24%, 18%, 37% en 21%).

Omdat nagenoeg alle kinderopvanginstellingen een vve-aanbodlocatie zijn, kan gesteld worden dat van alle 2- en 3-jarige kinderen die een kinderopvanginstelling bezoeken, 98% een vve-aanbodlocatie bezoekt. Indien we dit extrapoleren naar *alle* 2- en 3-jarigen, kan gesteld worden dat 70% een vve-doelgroeplocatie bezoekt. Dit percentage komt vrijwel overeen met het percentage van de vorige meting.

Echter, van de 258 door Rivas vve-geïndiceerde kinderen bezoeken er slechts 138 een vve-locatie.

→ Het bereik komt daarmee op **53%** (62%).

Dit bevestigt de ingezette lijn van nader overleg tussen gemeente, Rivas en de kinderopvanginstellingen.

Het streefdoel dat 100% van de doelgroepkinderen in de opvang ten minste drie dagdelen per week (10 uur) de vve-locatie bezoekt, wordt bereikt.

Basisscholen

Van alle basisschoolleerlingen van 4 en 5 jaar bezoekt 58% een vve-basisschool – 6% of meer gewichtenleerlingen – (2017: 51%; 2016: 50%; 2015: 44%; 2014: 41% en 2013: 43%).

Van alle vve-doelgroepkinderen in de groepen 1 en 2 bezoekt **95%** een vve-basisschool (2017: 82%; 2016: 88%; 2015: 78%; 2014: 79% en 2013: 76%).

33% van de kinderen op de vve-basisscholen behoort tot de vve-doelgroep. Op de niet vve-basisscholen is dat 2%.

Voorscholen en basisscholen

Uitgaande van de Rivas-gegevens én de gegevens van de basisscholen:

- ➔ Van alle 418 vve-doelgroepkinderen 2, 3, 4 en 5 jaar bezoekt 69% een vve-doelgroeplocatie (53% voorschool en 95% vroegschool).

Vanaf 2011 (OKE-wet) is de landelijke doelstelling 100% aanbod. Dit impliceert dat alle door Rivas geïndiceerde vve-kinderen een vve-plaats in de kinderopvang zouden moeten kunnen hebben.

- ➔ Gezien de toename van het aantal 2-jarige vve-kinderen dient de gemeente Gorinchem rekening te houden met een toegenomen behoefte aan vve-plaatsen.

Kleutergroepverlenging

71% van de vve-doelgroepkinderen stroomt zonder kleutergroepverlenging door naar groep 3 (was 77%). Dit percentage ligt onder de landelijke ondergrens van 88% van *alle* leerlingen (vve-doelgroepleerlingen en niet-doelgroepleerlingen).

Kengetallen

Tabel 1 Kengetallen meting 2017-2018

Aantallen doelgroepkinderen

	totaal aantal kinderen	aangemerkt als vve-doelgroep
– consultatiebureau (2 en 3 jaar)	776	258 (=33% van alle 2- en 3-jarigen)
– in de kinderopvang (2 en 3 jaar)	607 van de 776	141 =18% van alle 2-3-jarigen =23% van alle 2- en 3-jarigen in de opvang
– basisschool groep 1 en 2 4 en 5 jaar)	797	160 (20%)

Aantallen vve-(aanbod)locaties en aantal plaatsen

	locaties
– peuterspeelzaal	9 van de 9 (100%)
– kinderdagverblijf	5 van de 6 (83%)
– basisscholen	8 van de 12 (67%)

Bereik 2- en 3-jarigen – basis: Rivas gegevens

	alle 2- en 3-jarigen	vve-doelgroep
- geïndiceerd	776	258
- op voorschool		138
		bereik 53% (was 62% in 2017)

Bereik 2- en 3-jarigen – bezoekt vve-aanbodlocatie/in de kinderopvang

	alle 2- en 3-jarigen	vve-doelgroep
– peuterspeelzaal	367	125
– kinderdagverblijf vve	240	16
<i>Subtotaal</i>	<i>607</i>	<i>Subtotaal 138 (=99%)</i>
- kinderdagverblijf geen vve		3
		<i>141 (100%)</i>

Bereik: bezoekt vve-aanbodlocatie / vve-basisschool (6 % of meer gewichtenleerlingen)

	alle leerlingen groepen 1 en 2	vve-doelgroep
– vve-aanbodbasisschool	461	152 (bereik 95%) (was 82% in 2017)
– niet vve-aanbodbasisschool	336	8 (5%)
<i>Totaal</i>	<i>797</i>	<i>160 (100%)</i>

In het kort:

	Alle kinderen 2 tot en met 5 jaar (1.573)			
	Alle 2- en 3-jarigen (776)		Alle 4- en 5-jarigen (797)	
	Allen niet-vve (518 [67%])	Allen vve (258 [33%])	Allen niet-vve (637 [80%])	Allen vve (160 [20%])
		138 (53 %) bezoekt voorschool		152 (95 %) bezoekt vroegschool

Cito-toetsresultaten (leerjaar 1 tot en met 4)

Uit de analyse van de Cito-toetsresultaten Taal voor Kleuters 2017-2018 blijkt dat de leerlingen van leerjaar 1 en leerjaar 2 (= alle groepen 1 en alle groepen 2 bij elkaar) *hoger* scoren dan landelijk gemiddeld. Bij de vorige meting was dit ook het geval.

De gemiddelde standaardcore van de **vve-leerlingen in leerjaar 1** (Taal voor Kleuters), is de afgelopen schooljaren toegenomen van 43 in schooljaar 2014-2015, via 48 in 2015-2016 naar 50 in schooljaar 2016-2017, maar is in 2017-2018 afgenomen naar 46 (50=landelijk gemiddelde).

Cohort 2014 is vier jaar gevolgd waarbij voor leerjaar 1 en 2 naar de resultaten van de toets Taal voor Kleuters wordt gekeken en voor leerjaar 3 en 4 naar Woordenschat. Het blijkt dat (zie ook tabel 3.21) de vve-doelgroep op zowel vve-scholen als op de niet vve-scholen *onder* het landelijk gemiddelde scoort en dat voor alle vve-leerlingen geldt dat er lagere scores te zien zijn bij woordenschat. Dit kan te maken hebben met het verschil van toets (Taal voor Kleuters wordt naast Woordenschat gezet).

De vve-leerlingen op de vve-scholen binnen **cohort 2015** laten tussen leerjaar 1 en 2 Taal voor Kleuters een *positief* verschil zien van 46 naar 49. Echter, bij leerjaar 3 toets Woordenschat is het resultaat een stuk lager, namelijk een standaardscore van 39. Op de niet vve-scholen is er een negatief verschil tussen leerjaar 1 en 2 (van 51 naar 47). Over leerjaar 3 van deze groep leerlingen kunnen geen uitspraken worden gedaan aangezien het om slechts 5 leerlingcores gaat (zie tabel 3.22).

Indien wordt gekeken naar de resultaten op de toets Taal voor Kleuters (leerjaar 1 en 2) van de vve-doelgroepkinderen **cohort 2016**, blijkt dat deze voor de vve-scholen een *klein positief* verschil laten zien (50-51) en een *groter verschil* is te zien bij de vve-doelgroepkinderen op de niet vve-scholen (van 49 naar 55). NB laatst genoemde groep betreft 7 leerlingen (zie tabel 3.23).

Voor **cohort 2017** geldt dat de vve-doelgroep op de vve-scholen met een gemiddelde score van 45 *ruim onder* het landelijk niveau scoort. De vve-doelgroep op de niet vve-scholen scoort veel hoger, maar hier gaat het slechts om twee leerlingsscores (zie tabel 3.24).

Over het geheel bekeken scoren de vve-doelgroepkinderen ook op rekenen lager dan de niet vve-doelgroepkinderen.

NB

Bij de interpretatie van de Cito-toetsresultaten dient opgemerkt te worden dat zuiver effectonderzoek naar vve met gebruikmaking van een goede controlegroep om een aantal redenen niet mogelijk is. Bij een zuivere vergelijking dienen gevonden effecten bij doelgroepkinderen die vve aangeboden hebben gekregen (de zogenaamde interventiegroep) vergeleken te worden met die bij doelgroepkinderen die geen vve aangeboden hebben gekregen (de controlegroep). Vve-doelgroepkinderen die géén vve hebben gevolgd, zijn (gelukkig) eigenlijk niet te vinden in Gorinchem of slechts in zeer geringe mate. Dit maakt het inrichten van een representatieve controlegroep problematisch, zo niet onmogelijk. Bovendien dienen om zuiver te kunnen vergelijken de kenmerken van de kinderen in beide groepen zoveel mogelijk overeen te komen (gelijke startsituatie). En het bepalen van doelgroep-kenmerken is complex. Zo is het bijvoorbeeld de vraag of bepaalde achterstanden veroorzaakt worden door een stoornis of door blootstelling aan negatieve gezinsfactoren enzovoorts.

Vve-programma's zijn met name ontwikkeld voor kinderen met een ontwikkelingsachterstand als gevolg van negatieve gezinsfactoren. Het is onduidelijk in welke mate vve-programma's effectief zijn als de problemen een andere oorzaak hebben.

Advies

Rivas

- Het aantal door Rivas vve-geïndiceerde 2-en 3-jarigen is toegenomen, terwijl het aantal kinderen in de kinderopvang (voorscholen) ongeveer stabiel blijft. Dit betekent dat er een toenemende groep is die *wel* vve-geïndiceerd is maar die de voorschool niet bezoekt. Rivas spant zich in om deze groep ouders te stimuleren hun kind de voorschool te laten bezoeken. In gezamenlijkheid met de kinderopvanginstellingen zal het bereik toenemen. Acties hieromtrent zijn reeds ondernomen.

Kinderopvang

- Het bereik van vve komt onder 2- en 3-jarigen op iets meer dan de helft (53%). We stellen voor om met elkaar een ambitie te stellen, bijvoorbeeld van tweederde, bijvoorbeeld 67%.

Kinderopvang - basisonderwijs

- De overgang van voorschool naar basisschool heeft veel aandacht in de gemeente Gorinchem. Zo zijn er diverse initiatieven waarbij de voorschool aan een basisschool wordt gekoppeld. De voorscholen zijn verplicht om aan een aantal kwaliteitseisen te voldoen, met name als het gaat om het vve-aanbod. Om de in de voorschool ingezette lijn vast te houden in de basisschool, zouden basisscholen de doorgaande leerlijn van de vve-kinderen kunnen voortzetten. Ook hiervoor is reeds aandacht in de warme overdracht gesprekken.

1. Inleiding en doelstelling

Dit rapport betreft de resultaten van de *achtste* meting van de Onderwijsmonitor voor de gemeente Gorinchem: schooljaar 2017-2018. De gemeente Gorinchem krijgt met behulp van de monitor onder andere antwoord op de vraag of zij voldoet aan de inspanningsverplichting naar de subsidiegever: worden genoeg kinderen uit de vve-doelgroep bereikt en is het vve-aanbod voldoende? De OKE-wet (2011) schrijft 100% aanbod voor.

Veranderende regelgeving

Aansluitend op de Wet OKE is de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK) door de Tweede en Eerste kamer aangenomen en wordt per 1 januari 2018 van kracht. De Wet regelt een aantal kwaliteitsitems op hoofdlijnen (zie voor de uitwerking de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), het zogenoemde 'Besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk'). Een deel van de kwaliteitsmaatregelen gaat per 1 januari 2018 in. Een aantal maatregelen gaat een jaar later in, en soms ook is er sprake van een invoeringsperiode. Omdat vanaf 1 januari 2018 ook de Wet harmonisatie van kracht is en peuterspeelzalen vanaf dat moment onder de noemer *kinderopvang* vallen, wordt de officiële benaming vanaf dat moment 'Besluit kwaliteit kinderopvang' en 'Regeling kwaliteit kinderopvang'.

De wet IKK betreft de volgende pijlers¹:

- ontwikkeling van het kind centraal
- veiligheid en gezondheid
- stabiliteit en meer ruimte voor pedagogisch maatwerk
- kinderopvang is een vak.

Doelstelling monitor

Onderhavige monitorrapportage geeft ten aanzien van de situatie in Gorinchem, onder meer inzicht in:

- *het aantal vve-doelgroepkinderen, het aantal vve-aanbodlocaties, de deelname aan voorschoolse voorzieningen en het bereik van vve.*

In elke Onderwijsmonitor zijn de volgende deelvragen onderscheiden:

Consultatiebureau

- Het aantal vve-doelgroepkinderen dat het consultatiebureau in beeld heeft en doorverwijst

Vve-aanbodlocaties/vve-basisschool

- Het aantal vve-kinderdagverblijven (kdv), vve-peuterspeelzalen (psz) en vve-basisscholen (≥ 6% gewichtenleerlingen)

¹ Voor het volledige overzicht, zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/besluiten/2017/03/10/ontwerpbesluit-kwaliteit-kinderopvang-en-peuterspeelzaalwerk>

Vve-doelgroepkinderen

- Het aantal vve-doelgroepkinderen van 2 of 3 jaar en van 4 of 5 jaar

Deelname en bereik vve

- Het aantal kinderen dat een peuterspeelzaal of een kinderdagverblijf bezoekt
- Het aantal (vve-doelgroep)kinderen van 2 tot en met 5 jaar dat een vve-aanbodlocatie bezoekt (uitgesplitst naar voor- en vroegschoolse opvang)
- Het aantal dagdelen dat vve-doelgroepkinderen naar een psz of kdv gaan

Cito-toetsresultaten – groep 1 tot en met groep 4

- Hoe presteren de (vve-doelgroep) kinderen op de kleutertoetsen in Gorinchem vergeleken met de landelijke groep?
- Hoe presteren de (vve-doelgroep) kinderen op de kleutertoetsen op de vve-aanbod scholen in Gorinchem?
- Hoe presteren de (vve-doelgroep) kinderen op de kleutertoetsen op de niet-vve-aanbod scholen in Gorinchem?
- Presteren de vve-doelgroepkinderen op een vve-aanbodlocatie beter dan op een niet-vve-aanbodlocatie?

Kwalitatieve verdieping

Binnen deze meting heeft tevens een *kwalitatieve verdieping* plaatsgevonden in de vorm van telefonische diepte-interviews met alle vve-partners. Doel van deze verdieping is om vinger aan de pols te houden en *het verhaal achter de cijfers* te horen ten aanzien van de invulling van het proces en de kwaliteit van vve. Er zijn in totaal 11 interviews uitgevoerd:

- Rivas
- de vve-coördinatoren van de twee vve-kinderopvanginstellingen (SKG en De Aanlegsteiger)
- de vve-coördinatoren van zeven vve-basisscholen.

Cito-toetsresultaten

De Cito-toetsresultaten van de groepen 1 tot en met groep 4 zijn verzameld. De analyse daarvan geeft inzicht in hoeverre de doelgroepkinderen hun niveau vasthouden of verbeteren. De gegevens van de toets Woordenschat groep 3 zijn bij de scholen opgevraagd, omdat deze toets het meest in lijn ligt met Taal voor Kleuters van groep 2. De gegevens van deze beide toetsen bieden om die reden dus inzicht in de voortgang van de leerlingen.

Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgebouwd. Voorafgaand aan hoofdstuk 1 worden de conclusies en aanbevelingen gegeven. Hoofdstuk 1 geeft de inleiding en de doelstelling weer. Hoofdstuk 2 licht de werkwijze toe. In hoofdstuk 3 worden de resultaten beschreven:

- paragrafen 3.1 tot en met 3.4 beschrijven de aantallen vve-doelgroepkinderen, de mate van deelname en het bereik
- paragraaf 3.5 geeft de resultaten van de kwalitatieve verdieping
- paragraaf 3.6 de Cito-toetsresultaten.

Bij de basisscholen zijn gegevens verzameld van de leerlingen in de groepen 1 en 2 *einde* schooljaar 2017-2018. Om de meting zuiver te houden is net als in de eerdere metingen bij de berekeningen wel uitgegaan van de peildatum zoals DUO die hanteert: 1 oktober 2017 (alle leerlingen in de groepen 1 en 2 en geboren vóór 1 oktober 2013).

In de gemeente Gorinchem zijn de definities van de begrippen *vve-aanbodlocatie* en *vve-doelgroepkind* voorafgaand aan schooljaar 2012-2013 definitief vastgesteld in het Beleidskader vve (maart 2012) en worden gehanteerd vanaf de Onderwijsmonitor 2012-2013.

Vve-aanbodlocatie

Sinds de meting van 2011-2012 wordt de term *vve-aanbodlocatie* gebruikt. Dit om verwarring te voorkomen. In de praktijk bleek namelijk dat het begrip 'vve-locatie' multi-interpretabel te zijn. Er kan een locatie (peuterspeelzaal, kinderdagverblijf) mee worden bedoeld waar vve wordt aangeboden. In deze rapportage hanteren wij – net als vorige meting - de term 'vve-aanbodlocatie' indien voldaan wordt aan onderstaande criteria. Een vve-aanbodlocatie is een kinderopvang-locatie:

- die een pedagogisch plan en een duidelijke visie over het werken met doelgroepkinderen heeft beschreven;
- die ouderbeleid heeft beschreven waarin ouders worden aangemoedigd om hun peuters/kleuters thuis te stimuleren en
- waar voldoende aandacht is voor professionalisering van medewerkers op het gebied van vve.

Om als vve-aanbodlocatie te worden aangemerkt, moet de locatie aan alle drie de criteria voldoen.

Voor het basisonderwijs is in Gorinchem afgesproken dat met de term vve-scholen, scholen worden bedoeld met 6% of meer gewichtenkinderen in de groepen 1 en 2. De DUO-gegevens peildatum 1 oktober 2017 laten zien dat de grens van meer dan 6% gewichtenleerlingen in de groepen 1 en 2, dit schooljaar bij *acht* scholen (één school meer dan vorige meting) wordt bereikt (zie bijlage 2 en 4).

Vve-doelgroepkind

Net als in de vorige meting is onderstaande definitie van het begrip vve-doelgroepkind gehanteerd. Een kind is een vve-doelgroepkind indien:

- het kind een gewicht conform de gewichtenregeling van het ministerie van OCW (opleidingsniveau ouders) heeft en/of
- het kind een aantoonbaar **risico**profiel heeft:
 - o in de thuissituatie wordt geen Nederlands als voertaal gesproken en/of
 - o tenminste één van de ouders is korter dan 8 jaar in Nederland en/of
 - o er is een achterstand op de sociaal emotionele ontwikkeling, bepaald aan de hand van observaties en/of
 - o er zijn Cito D-/E- score(s) op het gebied van taal EN rekenen.

Begrippen

- In het licht van de harmonisatie wordt in deze rapportage gesproken over kinderopvanglocaties als ook over peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.
- Kinderopvanglocatie die vve aanbieden (vve-aanbodlocaties) worden ook wel *voorscholen* genoemd en basisscholen met in de groepen 1 en 2, 6% of meer gewichtenleerlingen, vve-scholen (*vroegscholen*).
- In het rapport wordt meerdere keren verwezen naar de vorige metingen:
 - o indien wordt gesproken over 2017 wordt schooljaar 2016-2017 bedoeld
 - o met 2016, wordt schooljaar 2015-2016 bedoeld
 - o en 2015 staat voor schooljaar 2014-2015.

NB Onder andere vanwege het vervallen van de gewichtenregeling vanaf 2019, is deze meting één van de laatste keren dat op deze manier is gemeten. Streven is om vanaf schooljaar 2019-2020 met nieuwe afspraken omtrent vve-aanbodlocatie, vve-doelgroepkind en resultaatafspraken te werken.

2. Werkwijze

Stedelijk overleg

Op initiatief van de gemeente Gorinchem vindt in het stadhuis tweemaal per jaar een Stedelijk overleg plaats. Alle basisscholen alsmede kinderopvangorganisaties in Gorinchem worden voor deze bijeenkomsten uitgenodigd. Doel van deze bijeenkomsten is het informeren en uitwisselen van ervaringen met betrekking tot bepaalde thema's die spelen in de brede schoolontwikkeling. Daarnaast zijn er geregeld vve-werkgroepsbijeenkomsten waarop vve-specifieke thema's aan de orde komen. De afgelopen jaren is de CED-Groep op de bijeenkomsten telkens vertegenwoordigd geweest. De CED-Groep heeft binnen het vve-overleg ook een inhoudelijk rol in de vorm van de voorbereiding van te bespreken thema's.

De uitkomsten van de Onderwijsmonitor worden in zowel het Stedelijk Overleg als de vve-werkgroep door de CED-Groep gepresenteerd en vervolgstappen worden besproken.

1. Aantallen en bereik

Consultatiebureau

Rivas Zorggroep verzorgt in Gorinchem de consultatiebureauzorg. Rivas heeft in 2017 een intensieve correctieslag gemaakt om de gewichtenregeling goed in het registratiesysteem toe te passen. Eind oktober 2018 heeft Rivas de gegevens aan de CED-Groep opgeleverd.

Kinderopvanginstellingen

Zoals gebruikelijk zet de CED-Groep voor de dataverzameling 2017-2018 bij de kinderopvanginstellingen een Excel-bestand in voor het aanleveren van de gegevens. Dit Excelbestand is specifiek voor de betreffende organisatie ontwikkeld en gemakkelijk en doeltreffend in te vullen. Het gaat om de gegevens inzake de vve-doelgroepkinderen: aantallen en aantal dagdelen. In het voorjaar van 2018 zijn peuterspeelzaal De Aanlegsteiger, kinderdagverblijf Alexandra, kinderdagverblijf Kinderkamer Vuren en de Stichting Kinderopvang Gorinchem (SKG) per e-mail gevraagd om het betreffende Excel-bestand dat ze per e-mail ontvangen hadden, in te vullen en retour te sturen. Voor de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen die zijn aangesloten bij de SKG geldt dat de gegevens via de SKG-vve coördinator zijn opgevraagd. In de zomer van 2018 zijn de bestanden door de CED-Groep retour ontvangen.

Wat betreft de aantallen hebben we te maken met in- en uitstroom van kinderen. Immers, de kinderen die een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf in Gorinchem bezoeken, wonen niet allemaal in Gorinchem zelf. Tegelijkertijd zijn er kinderen die in Gorinchem wonen en die in een andere plaats een kinderdagverblijf/peuterspeelzaal bezoeken. We zijn er – net als bij de vorige metingen – vanuit gegaan dat de instroom en uitstroom in Gorinchem ongeveer gelijk is.

Basisscholen

De basisscholen hebben een selectie uit de door hen aangeleverde leerlinggegevens retour ontvangen met het verzoek deze bestanden aan te vullen met de vve-doelgroepgegevens. Voor de gegevensverzameling onder de basisscholen zijn de scholen zo min mogelijk belast. Alle scholen zijn in het voorjaar benaderd met het verzoek de Cito-toetsresultaten voor de zomervakantie aan te leveren. Vervolgens hebben de scholen Excel-bestanden retour ontvangen om per leerling aan te geven wie tot de vve-doelgroep behoort. Begin november 2018 zijn de laatste aangevulde bestanden door de CED-Groep ontvangen.

De twee basisscholen voor speciaal basisonderwijs (sbo's) hebben een verwaarloosbaar aantal leerlingen op hun school in de leeftijd van 4 en 5 jaar en woonachtig in Gorinchem.

Databases

Verder is voor de monitor wederom zoveel mogelijk gebruikgemaakt van bestaande gegevens. Deze zijn door de CED-Groep uit bestaande databases geabstraheerd (zoals cbs.nl en duo.nl).

Er zijn van 1.573 (1.517) kinderen gegevens verzameld. Het betreft 776 (781) kinderen in de leeftijd twee- en drie jaar en van 797 (772) leerlingen in groep 1 en 2 op de basisscholen. Voor de berekeningen op basis van de gegevens van alle organisaties is als peildatum 1 oktober 2017 gehanteerd.

Schakelklassen

Bij deze meting is – net als in de vorige metingen – nagegaan hoeveel en welke leerlingen zogenaamde schakelklassen bezoeken. Een schakelklas is additioneel (buitenschools) onderwijs gedurende een half jaar twee ochtenden per week voor leerlingen uit de groepen 2, 3 en/of 4. De school (leerkracht) meldt de leerling aan op grond van achterstand op gebied van woordenschat, mondelinge taal of fonemisch bewustzijn (het kunnen doorzien dat woorden uit losse klanken bestaan). In toenemende mate worden leerlingen geplaatst die het Nederlands niet als eerste taal hebben en bijvoorbeeld in het asielzoekerscentrum Gorinchem zijn komen wonen.

Er zijn in Gorinchem drie locaties waar schakelklassen worden aangeboden:

- De Taalburcht:
 - o locatie: bij CBS Samen Onderweg locatie Stalkaarsen (LOGOS)
 - o twee ochtenden per week
 - o 1^e halfjaar van het schooljaar: leerlingen groep 4
 - o 2^e halfjaar van het schooljaar: leerlingen groep 2 en 3
 - o 10 leerlingen per klas
 - o totaal 16 leerlingen uit Gorinchem (groep 2: 13 en groep 3:3 , groep 4: 0)
 - o toeleiding: de leerkrachten van de basisscholen signaleren een probleem, de leerling

- heeft een achterstand op het gebied van de woordenschat in vergelijking met andere kinderen uit de groep
- heeft moeite met de mondelinge taal
- heeft moeite met fonemisch bewustzijn waardoor het risico op falen in groep 3 groot is.

NB In toenemende mate worden leerlingen geplaatst die het Nederlands niet als eerste taal hebben en vanuit bijvoorbeeld een asielzoekerscentrum in Gorinchem zijn komen wonen.

- o Toelatingscriteria groep 2:
 - Leerling valt uit (niveau IV/V) bij CITO Taal voor Kleuters
 - De kleuterobservatielijst van het Protocol Leesproblemen en Dyslexie laat uitval zien: onvoldoende of twijfel (– of +/-)
- o Toelatingscriteria groep 3:
 - Leerling valt uit (niveau O of T) bij de signaleringsmomenten van Veilig leren lezen
 - Bij verwachting dat de kans op een leerrendement van minimaal 75 % in de schakelklas behaald kan worden als de leerling bij Cito Rekenen voor kleuters of Rekenen/Wiskunde op het niveau I/II/III scoort.

NB: meertaligheid is niet doorslaggevend omdat ook deze toetsen talige elementen bevatten die de scores zullen drukken.

- Het Taalpaleis - regulier
 - o twee ochtenden per week
 - o leerjaar: leerlingen groep 3
 - o 10 leerlingen per klas
 - o totaal 10 leerlingen uit Gorinchem
 - o Toeleiding: in mei en januari krijgen de scholen een mail met een uitnodiging voor aanmelding voor de nieuwe Taalpaleisperiode
 - o Toelatings/aanmeldcriteria:
 - Groep 3:
 - De leerling heeft de reguliere leesmethode gevolgd.
 - De leerling leest op de Taalpaleis Tussen Toets 13 woorden of minder per minuut.
 - De school heeft met de betreffende leerling een aantoonbaar goed voortraject afgelegd.
 - De school zal (tijdens de Taalpaleisperiode) 2x per week, gedurende een half uur individueel met de leerling oefenen.
 - De school vraagt aan de ouders het vervoer te verzorgen en dagelijks met hun kind te oefenen.
 - Groep 4:
 - De leerling bezoekt 2 ochtenden per week het Taalpaleis.
 - De leerling volgt onderwijs in groep 4.

- AVI M3 wordt nog niet beheerst en/of de leerling heeft een E-score op de DMT of verondersteld wordt dat de leerling ernstige leesproblemen heeft.
- De school heeft met de betreffende leerling een aantoonbaar goed voortraject afgelegd.
- De school zal (tijdens de Taalpaleisperiode) 2x per week, gedurende een half uur individueel met de leerling oefenen.
- De school vraagt aan de ouders het vervoer te verzorgen en dagelijks met hun kind te oefenen.

NB De leerlingen met de grootste achterstand worden geselecteerd, waarbij een controle plaatsvindt of de school al goede hulp heeft geboden. Als er leerlingen qua achterstand niet veel verschillen, wordt gekeken welke scholen lang geen kinderen hebben aangemeld omdat de overtuiging is dat scholen met Taalpaleisleerlingen hun kennis over leesproblematiek vergroten. Streven is minimaal 10 Gorinchemse kinderen per schooljaar.

- Taalpaleis Speciaal (verbonden aan SBO De Ronde)
- o april 2017-oktober 2017: 1 leerling uit Gorinchem van SBO De Ronde
- o oktober 2017- april 2018: 2 leerlingen uit Gorinchem van SBO De Ronde
- o totaal 3 leerlingen uit Gorinchem van de Ronde/De Linge
- Taalpaleis Speciaal → Leesbegeleiding Speciaal
- De interventies vinden - gezien de problematiek - individueel plaats. In april is deze voorziening geëvalueerd. De opzet is door de specifieke problematiek van de leerling ver van het reguliere Taalpaleis af komen te staan. Er is besloten om met ingang van het nieuwe schooljaar dit los te koppelen van het Taalpaleis en er een aparte voorziening van te maken te weten 'Leesbegeleiding Speciaal'. Na dit jaar zal deze voorziening niet meer meegenomen worden in de monitoring van het Taalpaleis.

Toetsgegevens

De Toetsservice van de CED-Groep is ingeschakeld om de toetsgegevens van 2017-2018 van de groepen 1 tot en met 4 bij de scholen op te vragen. De scholen is per brief verzocht deze gegevens via een beveiligde upload bij de Toetsservice aan te leveren. Na een telefonische herinnering en/of herinnering per e-mail zijn uiteindelijk de toetsgegevens door alle scholen/locaties op één na beschikbaar gesteld. De ontbrekende school is een school die geen Cito-toetsen afneemt.

3. Resultaten

Dit hoofdstuk beschrijft in paragraaf 3.1 de gegevens van het consultatiebureau. Paragraaf 3.2 geeft de aantallen vve-doelgroepkinderen weer en paragraaf 3.3 de aantallen vve-aanbodlocaties. In paragraaf 3.4 wordt ingegaan op de vve-deelname aan en het bereik. Paragraaf 3.5 beschrijft de resultaten van de kwalitatieve verdieping. En paragraaf 3.6 beschrijft de toetsresultaten van de (vve-)doelgroep op de basisscholen (groep 1, 2, 3 en 4).

3.1. Vve-doelgroepkinderen toeleiding door consultatiebureau

Rivas Zorggroep is verantwoordelijk voor jeugdgezondheidszorg in Gorinchem. Bij het intakegesprek met Rivas wordt bepaald/wordt geprobeerd te bepalen of het kind op moment van intake een gewicht of een risicoprofiel heeft. Vanaf 2012 gebeurt dat aan de hand van de vastgestelde criteria.

Activiteiten die Rivas inzet zijn:

- Adviesgesprek
 - o Indien bij het huisbezoek/de intake wordt vastgesteld dat een kind in aanmerking komt voor vve, wordt het onderwerp spraaktaalontwikkeling tijdens het consult bij 18 maanden met de ouders besproken door de jeugdverpleegkundige. Als ook bij 2 jaar en 3 jaar. Navraag wordt gedaan of het betreffende kind naar een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf met vve gaat.
- Communicatiemateriaal
 - o vanuit de gemeente wordt in samenwerking met SKG en JGZ een folder ingezet die de ouders thuis kunnen bekijken/doorlezen.

Rivas maakt gebruik van een inschrijfformulier voor indicatiekinderen. Dit inschrijfformulier is voor de vve-aanbodinstellingen SKG en De Aanlegsteiger hetzelfde.

Verder geeft Rivas aan dat alle jeugdverpleegkundigen contactpersoon zijn voor één of meerdere peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Vanuit de JGZ mogen in principe uitsluitend gegevens overgedragen worden aan de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven indien de ouders hier toestemming voor geven. Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven mogen wel aan de jeugdverpleegkundigen doorgeven welke kinderen met vve-indicatie op hun locatie komen. Kinderen waar zorgen over zijn, worden met de opvang besproken, ongeacht een vve-indicatie. Indien spraaktaal een probleem is, wordt het kind sowieso besproken.

De toeleiding verloopt met name richting peuteropvang (peuterspeelzalen). Rivas geeft aan dat bij toeleiding naar een vve-instelling een warme overdracht plaatsvindt indien nodig. Dit geldt ook voor vve geïndiceerde kinderen die uitstromen naar een andere gemeente en bij instroom van vve-kinderen van buiten gemeente Gorinchem naar binnen de gemeente Gorinchem.

3.2. Vve-doelgroepkinderen - aantallen

Zoals gezegd is conform de definitie zoals vastgesteld in het Beleidskader vve maart 2012 – inclusief de wijziging ten aanzien van de Cito-toetsscore – een kind, een *vve-doelgroepkind* indien:

- het kind heeft een gewicht conform de gewichtenregeling van het ministerie van OCW (opleidingsniveau ouders) en/of
- het kind heeft een aantoonbaar **risico**profiel:
 - o in de thuissituatie wordt geen Nederlands als voertaal gesproken en/of
 - o tenminste één van de ouders is korter dan 8 jaar in Nederland en/of
 - o er is een achterstand op de sociaal emotionele ontwikkeling, bepaald aan de hand van observaties en/of
 - o er zijn Cito D-/E- score(s) op het gebied van taal EN rekenen.

Met het toepassen van deze definitie, komen we op de volgende indeling:

- kind met gewicht, met risico;
- kind met gewicht, zonder risico;
- kind zonder gewicht, met risico;
- kind zonder gewicht, zonder risico (niet vve-doelgroep).

Er zijn in totaal 1.573 (2017: 1.553; 2016: 1.503; 2015: 1.551; 2014: 1526) kinderen in de leeftijd 2, 3, 4 of 5 jaar in Gorinchem. Hierbij gaan we uit van de gegevens van de scholen inzake de gegevens van kinderen in de leeftijd 4 en 5 jaar (DUO-gegevens) en is als peildatum 1 oktober 2017 gehanteerd²:

- 2 en 3 jaar: 776 (781) obv CBS-gegevens
- 4 en 5 jaar (kinderen in de groepen 1 en 2): 797 (772) obv DUO-gegevens.

Gegevens Rivas

Rivas Zorggroep is verantwoordelijk voor jeugdgezondheidszorg in Gorinchem. Rivas heeft in 2017 een correctieslag toegepast waarbij alle dossiers opnieuw zijn bekeken, zo nodig aangepast en in het digitale registratiesysteem zijn vastgelegd. Omdat Rivas deze intensieve verbeterslag heeft gemaakt ten aanzien van de indicatie en de registratie van de vve-kinderen, is in deze rapportage het aantal door Rivas opgegeven vve-geïndiceerde kinderen aangehouden als geldend voor de gemeente Gorinchem.

² Volgens de CBS gegevens (peildatum 1 januari 2018) zijn er 1.544 kinderen in de leeftijd 2, 3, 4 of 5 jaar in de gemeente Gorinchem (2 jaar: 355 + 3 jaar: 421 → 776; 4 jaar: 381 + 5 jaar: 387 → 768).

Onderstaande tabel geeft de Rivas-gegevens

Tabel 3.1A vve-geïndiceerde kinderen door Rivas (peildatum 1 okt 2017)

	totaal aantal 2- en 3- jarigen³	2018	2017	2015
– 3 jaar geboren in 2014	421 2017: 382	159 (38 %)	76 (20%)	68 (18%)
– 2 jaar geboren in 2015	355 2017: 399	99 (28 %)	150 (38%)	83 (22%)
Totaal	776 2017: 781	258 (33 %)	226 (29 %)	151 (20 %)

Voor de meting 2016 [=van schooljaar 2015-2016] heeft Rivas geen gegevens kunnen opleveren.

In totaal is 33% van de kinderen in de leeftijd 2 en 3 jaar die in zorg zijn bij Rivas, geïndiceerd als vve-doelgroepkind. In 2017 was dat 29% en de metingen daarvoor aanzienlijk lager. Sinds de eerste Onderwijsmonitor in 2010-2011 schommelde het percentage rond de 20%: in de vorige meting was het 20%, en daarvoor respectievelijk 21%, 19%, 22%, 23% en 20%.

In de kinderopvang

De verdeling wat betreft vve-doelgroep in de kinderopvang, laat het volgende beeld zien.

Tabel 3.1B Vve-doelgroep – 2 en 3 jaar opgave kinderopvang

doelgroep	2- en 3-jarigen IN kinderopvang
totaal vve-doelgroep	141 (23%)
niet vve-doelgroep	593 (77%)
	607* (100%)

* 169 van de 2- of 3- jarige kinderen (776-607=) zijn niet opgenomen in de bestanden van de kinderopvanginstellingen/bezoeken geen kinderopvang of andersoortige opvang.

Van de 141 vve-doelgroepkinderen in de kinderopvang bezoeken er 138 een voorschool (=98%).

De reguliere kinderopvang (niet voorschool) wordt door in totaal 65 kinderen bezocht, waarvan drie kinderen voldoen aan de criteria vve-doelgroepkind.

In totaal bezoeken 607 kinderen van 2 en 3 jaar een kinderopvang, dat is 78% (in 2017 was dat 87%) van het totaal aantal kinderen van 2 en 3 jaar (776) in Gorinchem. Van alle kinderen in de opvang is 23% (141/607) een vve-kind.

³ CBS statline peildatum 1 januari 2018. Tussenhaakjes (): CBS statline peildatum 1 januari 2017.

Indien de gegevens van Rivas worden gerelateerd aan die van de kinderopvang blijkt dat van de 258 door Rivas vve-geïndiceerde kinderen er 138 een vve-locatie bezoeken. Het bereik komt daarmee op 53% (in 2017: 62%).

Op de basisscholen

Met 160 vve-kinderen van 4- en 5-jaar is het percentage doelgroepkinderen 20%. Dat is 2% hoger dan de vorige twee metingen, toen het 18% was. In de metingen daarvoor was het respectievelijk 24%, 23% en 28%.

Tabel 3.1C Vve-doelgroep – 4 en 5 jaar

doelgroep	basisschool 4- en 5-jaar
gewicht vlgs DUO	67
geen gewicht, wel risico vlgs basisscholen	93
totaal vve-doelgroep	160 (20 %)
niet vve-doelgroep	637 (82 %)
totaal	797 (100%)

3.2.1. Totaal aantal vve-doelgroepkinderen

Uitgaande van de Rivas gegevens is het totaal aantal vve-doelgroepkinderen 258 (99+159), dat is 33% van het totaal (776).

Tabel 3.1D Vve-doelgroep – 2 tot en met 5 jaar naar opgave Rivas / basisscholen

doelgroep	bron Rivas 2 en 3 jaar	Basisschool 4 en 5 jaar	totaal	2- en 3-jarigen IN kinderopvang
vve-doelgroep	258 (33%)	160 (20%)	418 (27%)	141(23%)
niet vve-doelgroep	518 (67%)	637 (80%)	1.155 (73%)	466 (77%)
totaal	776 (100 %)	797 (100 %)	1.573 (100 %)	607*(100 %)

3.2.2. Doelgroepkinderen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven

Hoe is de verdeling van de vve-doelgroepkinderen van 2 en 3 jaar over peuterspeelzaal en kinderdagverblijf?

Uit onderstaande tabel blijkt dat de meeste vve-doelgroepkinderen naar een peuterspeelzaal gaan (89% van alle vve-doelgroepkinderen [125 van de 141], tegenover 11% naar een kinderdagverblijf [16 van de 141]). In 2017 was dat eveneens 89% om 11%, in 2016 was dat het 86% om 14%, in 2015 was dat 81% respectievelijk 19% en in 2014 87% respectievelijk 13%.

Van de vve-doelgroepkinderen gaan dus de meesten naar een peuterspeelzaal (zie tabel 3.2).

- van *alle* kinderen van 2 en 3 jaar die naar een peuterspeelzaal gaan, is 34% een vve-doelgroepkind (2017: 35%; 2016: 38%; 2015: 27%; 2014: 42%; 2013: 27%).
- voor de kinderdagverblijven is dat 7% (2016: 8%; 2015: 7%, 2014: 21%; 2013: 13%).

Tabel 3.2 Vve-doelgroep – kinderopvang (2 en 3 jaar)

doelgroep	peuterspeelzaal 2- en 3-jarigen		kinderdagverblijf 2- en 3-jarigen		totaal	
totaal vve-doelgroep	125	(34%)	16	(7%)	141	(23%)
niet vve-doelgroep	242	(66%)	224	(93%)	466	(77%)
totaal	367	(100 %)	240	(100 %)	607	(100 %)

Indien we uitsplitsen naar leeftijd dan blijkt dat bij de peuterspeelzalen de vve-doelgroepkinderen iets ouder zijn.

Tabel 3.3 Aantallen en percentages kinderen naar leeftijd, doelgroep en opvangvorm

	2 jaar		3 jaar		totaal	
	aantal	%	aantal	%	Aantal	%
peuterspeelzaal						
- wel doelgroep	43	34%	82	66%	125	100%
kinderdagverblijf						
- wel doelgroep	4	25%	12	75%	16	100%
Totaal	47		94		141	

NB. De leeftijd van de kinderen is –net als bij Duo- berekend per 1 oktober 2017 aan de hand van de geboortedatum zoals opgegeven door de kinderopvangorganisaties. Deze gegevensbestanden zijn echter van recentere datum. Door deze discrepantie is enige vertekening mogelijk.

Wachlijsten

SKG heeft geen vve-doelgroepkinderen op de wachtlijst staan. Ook de Aanlegsteiger heeft geen vve-kinderen op de wachtlijst staan (2017: geen; 2016: geen; 2015: 8).

3.2.3. Doelgroepkinderen basisscholen

Hoe ziet de verdeling van de vve-doelgroepkinderen er op de basisscholen uit? Er zijn volgens opgave van de scholen (peildatum 1 oktober 2017) 797 kinderen die naar een groep 1 of 2 op een basisschool in Gorinchem gaan (was 772). Van die 797 leerlingen, is 20% een vve-doelgroepkind (uitgaande van de opgave van de scholen). In 2017: 18%; 2016: 18%; 2015: 24%; 2014: 23% en in 2013 iets meer: 28%.

Tabel 3.4 Vve-doelgroepkinderen op de basisscholen – 4- en 5-jarigen (groep 1 en 2)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
peildatum	(1 okt '12)	(1 okt '13)	(1 okt '14)	(1 okt '15)	(1 okt '16)	(1 okt '17)
- vve-doelgroep	235 (28%)	194 (23%)	193 (24%)	139 (18%)	139 (18%)	160 (20%)
- niet vve-doelgroep	598 (72%)	639 (77%)	597 (76%)	617 (82%)	633 (82%)	637 (80%)
totaal	833 (100 %)	833 (100 %)	790 (100 %)	756 (100 %)	772 (100 %)	797 (100 %)

Indien ter vergelijking wordt gekeken naar uitsluitend het aantal *gewichtenleerlingen* in de groepen 1 en 2 op de basisscholen zoals in DUO opgenomen, dan blijkt dat het er met 67 (8% van alle 4- en 5-jarigen) iets meer te zijn dan in 2017.

Tot en met 2017 was een dalende trend te zien als het gaat om het aantal gewichtenleerlingen:

- 62 schooljaar 2016-2017 - 76 schooljaar 2015-2016
- 92 schooljaar 2014-2015 - 115 schooljaar 2013-2014
- 131 schooljaar 2012-2013.

3.3. Vve-aanbodlocaties

Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven

Gorinchem kent 9 peuterspeelzalen en 5 kinderdagverblijven (zie bijlage 3). De meeste hiervan vallen onder de SKG (Stichting Kinderopvang Gorinchem), daarnaast onderscheiden we peuterspeelzaal De Aanlegsteiger (=voorschool) en de kinderdagverblijven Alexandra en Kinderkamer Vuren.

Basisscholen

Er zijn 12 reguliere basisscholen in Gorinchem, vallend onder vijf besturen (zie bijlage 4). Acht van de twaalf scholen zijn vanwege het percentage gewichtenleerlingen in de groepen 1 en 2 (6% of meer gewichtenleerlingen), aangemerkt als vve-school:

- KBS Mariëngaarde
- Ds. Koelmanschool
- Basisschool De Tamboerijn
- CBS Samen Onderweg
- Meander Anne Frank
- Meander Dalton De Poorter
- Meander J.P. Waale
- Obs De Tweemaster

Deze lijst bevat alle basisscholen die 6% of meer gewichtenleerlingen in de groepen 1 en 2 hebben volgens de DUO- telling 1 oktober 2017.

Aan enkele basisscholen is een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf verbonden:

- KBS Mariëngaarde alsmede OBS Dalton De Poorter zijn – in het kader van brede school Het Gildeplein – verbonden aan peuteropvang Villa Kakelbont en kdv Villa Hup
- Regenboog locatie Retranchement is verbonden aan peuteropvang Ienie Mini
- De Anne Frankschool is verbonden aan peuteropvang Bommies
- Samen Onderweg is op het Schuttersplein verbonden zijn aan peuteropvang De Zonnewijzer (voorheen: De Zon/De Sterren)
- De Tweemaster is verbonden aan peuteropvang De Berenboot
- CBS Samen onderweg is ook verbonden met peuteropvang de Goudoever.
- JP Waale is verbonden de combinatiegroep Dikkie Dookie (voorheen Ookie Dokie (peuteropvang) en Dikkie Dik (kdv).
- De Merwedonk is verbonden aan kdv Nijntje en peuteropvang Pippeloentje.

3.4. (Vve-)deelname en bereik

Wat is het percentage vve-doelgroepkinderen dat in Gorinchem naar een vve-aanbodlocatie gaat? Met andere woorden: hoe groot is het bereik van de vve onder de doelgroep in Gorinchem?

3.4.1. Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven

Van het totaal aantal kinderen in Gorinchem in de leeftijd van 2 en 3 jaar (776 kinderen, bron: CBS 1 januari 2018) gaan er volgens opgave van de betreffende instellingen, 607 naar een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf (78%)⁴. In 2017: 87%; 2016: 85%; in 2015 en 2014 was dat 84%, in 2013 was dat 83%.

Er gaan in Gorinchem net als in andere jaren meer kinderen naar een peuterspeelzaal dan naar een kinderdagverblijf. In deze meting bezoekt ruim de helft van de kinderen in de opvang een peuterspeelzaal (60%).

Tabel 3.5 Aantallen en percentages kinderen 2 en 3 jaar in de kinderopvang
(peildatum oktober)

	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
- psz	362 (58%)	368 (55%)	496 (77%)	334 (54%)	341 (54%)	362 (53%)	367 (60%)
- kdv	258 (42%)	301 (45%)	149 (23%)	287 (46%)	292 (46%)	320 (47%)	240 (40%)
totaal	620 (100%)	669 (100%)	645 (100%)	621 (100%)	633 (100%)	682 (100%)	607 (100%)

Eén kinderdagverblijf met drie vve-doelgroepkinderen is geen vve-aanbodlocatie. Alle overige kinderopvanglocaties met vve-doelgroepkinderen zijn wel vve-aanbodlocaties.

Dat betekent dat 98% van de 2- en 3-jarigen vve-doelgroepkinderen die naar de kinderopvang gaan, een vve-aanbodlocatie bezoekt. In de vorige twee metingen was dat 99%, in 2016: 100% en in 2015: 71%.

Het landelijk streefdoel van minstens drie dagdelen per week (10 uur) wordt in Gorinchem nagenoeg bereikt. Het blijkt dat bijna alle 138 vve-doelgroepkinderen in de voorscholen, de voorschool minimaal 10 uur per week bezoeken.

⁴ Voor de gegevens van de kinderopvang-voorzieningen is telkens oktober gehanteerd als peildatum van de kinderen van 2 en 3 jaar die op dat moment bij hen stonden ingeschreven, terwijl de peildatum van de CBS-leeftijdgegevens de eerste dag van het jaar is. Hierdoor kunnen kleine verschillen ontstaan tussen de opgave van de kinderopvangvoorzieningen zelf en de genoemde aantallen. Binnen de verstrekte gegevens hebben we namelijk een selectie gemaakt van de 2- en 3-jarigen uitgaande van 1 oktober 2017.

3.4.2. Basisscholen

Van *alle* vier- en vijfjarigen die in Gorinchem naar de (reguliere) basisschool gaan (groepen 1 en 2), gaat 58% naar een vve-school (=461/797 vier- en vijfjarigen). In de vorige meting was dat 51%, in 2016: 50%, in 2015: 44%, in 2014 41%, in 2013 43% en in 2012, toen nog maar twee scholen aan de criteria voldeden, was dat 18%.

Uit tabel 3.6 blijkt dat van alle kinderen van 4 en 5 jaar die naar een vve-school gaan, 33% een vve-doelgroepkind is (2017: 29%; 2016: 32%; 2015: 44%; 2014: 45%; 2013: 49%).

Het percentage doelgroepkinderen op de niet vve-scholen is met 2% aanzienlijk lager dan de 33% op de vve-scholen. De vve-scholen blijken dus inderdaad (veel) meer vve-kinderen te hebben dan de niet vve-scholen.

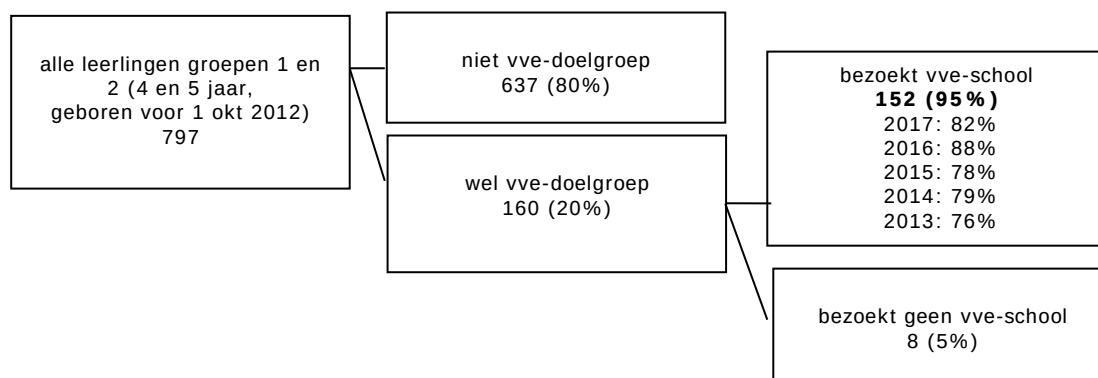
Tabel 3.6 4- en 5-jarigen op vve-scholen versus niet vve-scholen

doelgroep	vve-scholen (n=8 scholen)	niet vve-scholen (n=4 scholen)	Totaal
– vve-doelgroep	152 (33%)	8 (2%)	160 (20%)
– niet vve-doelgroep	309 (77%)	328 (98%)	637 (80%)
totaal	461 (100 %)	336 (100 %)	797 (100 %)

De cruciale vraag is hoeveel van de *vve-doelgroepkinderen* gaan naar een vve- basisschool?

➔ Het blijkt dat van alle vve-doelgroepkinderen in de groepen 1 en 2 ruim 9 op de 10 (95%) een vve-school bezoekt.

Dat is meer dan bij de vorige meting (2017: 82%; 2016: 88%; 2015: 78%; 2014: 79% en 2013: 76%).

Figuur 3.1 Bereik vve-leerlingen groepen 1 en 2

Volgens opgave van de scholen heeft bijna driekwart van de vve-leerlingen in groep 1 en 2 (3%) een voorschool bezocht.

3.4.3. Totaal deelname en bereik

In het schooljaar 2017-2018 gingen er 1.000 kinderen in de leeftijd 2 tot en met 5 naar een vve-aanbodlocatie.

Tabel 3.7 Alle kinderen op vve-aanbodlocaties

	vve-aanbod locaties	
– vve-aanbod (2- en 3-jarigen)	539	(54%)
– vve-basisschool (groepen 1 en 2/4- en 5-jarigen)	461	(46%)
totaal kinderen vve-aanbodlocatie	1.000	(100 %)

Van *alle* kinderen in de leeftijdscategorie 2 tot en met 5 jaar bezoekt 64% (1.000/1.573) een vve-aanbodlocatie. In 2017 was dat 66%; 2016: 67%; 2015: 63%; 2014: 62% en 2013: 63%.

Op *alle* vve-aanbodlocaties (peuterspeelzaal, kinderdagverblijf en basisschool) is 29% een vve-doelgroepkind.

Tabel 3.8 Vve-aanbodlocaties x aantal vve-kinderen 2- t/m 5-jarigen (groepen 1 en 2)

vve-aanbod locatie	vve-doelgroep vve-locatie	totaal vve-locatie	percentage	
– vve-psz + kdv (2 of 3 jaar)	138	539	26%	(2017: 22%)
– vve-bao (4 of 5 jaar)	152	461	33%	(2017: 30%)
totaal	290	1.000	29 %	(2017: 25%)

➔ **Van de 418 vve-doelgroepkinderen in de leeftijd 2 tm 5 jaar (258 van 2 en 3 jaar + 160 op de basisscholen), bezoekt 69% een vve-aanbodlocatie (tabel 3.9):**

- voorscholen - bereik 2- en 3 jarige vve-kinderen: 53% (was 62%)
- vve-basisscholen – bereik 4- en 5-jarige vve-kinderen: 95% (was 82%).

Tabel 3.9 Vve-doelgroepkinderen 2 t/m 5 jaar op vve-aanbod locatie

	vve-doelgroep vve-locatie	alle vve-doelgroep	Percentage bereik
– allen 2 of 3 jaar	138 (opg. kinderopvang)	258 (opgave Rivas)	53 %
– bao (4 of 5 jaar)	152	160	95 %
totaal	290	418	69 %
Kinderopvang			
– psz + kdv (2 of 3 jaar)	138	141 in opvang	98%

De wet OKE schrijft *100% aanbod* voor. In de gemeente Gorinchem wordt – net als bij de vorige metingen – aan deze aanbod-eis voldaan. Er zijn immers geen wachtlijsten voor de voorscholen.

Schooljaar 2017-2018:

- In oktober 2017 zijn er volgens Rivas in de leeftijd 2 en 3 jaar 258 vve-doelgroepkinderen en bezochten 138 vve-kinderen een voorschool (bereik 53%)
- In oktober 2017 zijn er 160 vve-doelgroepkinderen in de leeftijd 4 en 5 jaar en gaan er 152 van hen naar een vve-basisscholen (bereik 95%).

NB Van de 301 vve-doelgroepkinderen in de leeftijd 2 tot en met 5 jaar *in de opvang* (141 in de opvang + 160 op de basisscholen), bezoekt 96% een vve-aanbodlocatie. Vorige metingen respectievelijk 90%, 94%, 86%, 91% en 85%.

3.4.4. Resultaatafspraken

Leerresultaten

Voor de vve-doelgroepleerlingen 2017-2018 wordt gestreefd naar een percentage voldoende scores (niveau A, B en C) op technisch lezen eind groep 4 dat minimaal op het niveau van eind groep 3 in 2016-2017 ligt.

In schooljaar 2016-2017 is het percentage vve-leerlingen groep 3 dat voldoende scoort op de eindtoets technisch lezen (DMT) groep 3: 55%. Dit cohort scoort in schooljaar 2017-2018: 47% voldoende op de eindtoets groep 4.

- Met 47% voldoende technisch lezen (DMT) eind groep 4 scoort dit cohort 8% lager dan vorig schooljaar en is de afspraak *niet* behaald.

Het streven was om het percentage voldoende op technisch lezen (DMT) eind groep 3 te verhogen naar minimaal 62% in het schooljaar 2016-2017 (drie schooljaren na 2013-2014). Leerjaar 3 van schooljaar 2016-2017 heeft op de DMT eind groep 3: 64% voldoende gescoord. Voor leerjaar 3 van schooljaar 2017-2018 is het percentage voldoende: 65%. Daarmee is deze afspraak voor 2017-2018 *wel* behaald.

Kleutergroepverlenging

Een andere resultaatafspraak betreft het terugdringen van kleutergroepverlenging van vve-leerlingen. Dit percentage wordt berekend door de groep late vve-leerlingen in groep 3 te delen door het totaal aantal vve-leerlingen in groep 3, exclusief de vve-zittenblijvers van groep 3. Late vve-leerlingen zijn op de teldatum van 1 oktober in groep 3 al 7 jaar of ouder en doen groep 3 voor de eerste keer (dus vve-zittenblijvers in groep 3 worden buiten beschouwing gelaten voor het berekenen van het percentage kleutergroepverlenging). De landelijke ondergrens is 88% van *alle* leerlingen.

Uit de door de scholen opgeleverde gegevens blijkt de doorstroom van *de vve-doelgroepkinderen van groep 2 naar groep 3* met **71%** onder de landelijke ondergrens te liggen, en onder het percentage van de vorige meting (2017: 77%; 2016: 73%). Indien specifiek gekeken wordt naar de vve-scholen dan is dit eveneens 71% (2017: 75%; 2016: 72%).

Tabel 3.10 Kleutergroepverlenging

	vve-doelgroep exclusief zittenblijvers	late vve-leerlingen (geboren voor 1 oktober 2009)	% doorstroom
– alle basisscholen	72	21 (29%)	71%
– vve-scholen	69	20 (29%)	71%

NB Deze gegevens moeten met de nodige nuance worden begrepen; minimale verschillen in aantal kunnen een groot effect hebben op de percentages.

3.5. Kwalitatieve verdieping

3.5.1. Inleiding

Binnen deze Onderwijsmonitor heeft een aanvulling op de cijfermatige inzichten plaatsgevonden middels een kwalitatieve verdieping in de vorm van telefonische diepte-interviews met alle vve-partners. Doel van deze kwalitatieve ronde is:

- *Inzicht verkrijgen in het verhaal achter de cijfers ten aanzien van de invulling van het proces en de kwaliteit van vve.*

Er zijn in totaal 11 telefonische interviews uitgevoerd.

Doelgroep	aantal
vve-coördinatoren van de twee vve-kinderopvanginstellingen (SKG en De Aanlegsteiger)	2
vve-coördinatoren van de 7 vve-basisscholen	7
coördinator vve vanuit een bestuur	1
Consultatiezorg Rivas	1
Totaal gesprekken	11

De gesprekken zijn gevoerd aan de hand van een gespreksrichtlijn en duurden gemiddeld circa 30 minuten. De resultaten zijn in het vve-overleg aan de orde geweest in de vorm van stellingen. Op basis van deze resultaten zijn de afspraken rond criteria vve-doelgroepkind en de resultaatafspraken besproken in het vve-overleg en herzien.

3.5.2. Resultaten

Aanbod Peuteropvang

Alle partners geven vorm aan vve op een wijze die bij hun instelling/school past. De voorscholen – kinderopvanginstellingen - hebben een palet van activiteiten die gericht zijn op de stimulering van de taalontwikkeling van de kinderen. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen vve-kinderen en niet vve-kinderen. Uitgangspunt daarbij is dat hetgeen wat aan vve-kinderen wordt aangeboden, ook heel zinvol is voor niet-vve kinderen.

De vve gerichte activiteiten die door de kinderopvanginstellingen zijn genoemd, hebben veelal betrekking op de ouders waarbij de centrale doelstelling is om ouders te overtuigen en te bewegen naar een stimulerende taalomgeving, thuis en in de peuteropvang. Deze focus op de ouders wordt gestimuleerd en gerechtvaardigd door een door de instelling gesignaleerde toename van het aantal kinderen met problemen op sociaal emotionele ontwikkeling en de zorgen die zij hebben om het gezin (kwetsbare gezinnen, jonge moeders, alleenstaande moeders)

Onderstaande lijst geeft een indruk van de activiteiten die in de peuteropvang worden aangeboden waarbij geldt dat De Aanlegsteiger beduidend kleiner is dan SKG en een andere populatie-samenstelling heeft.

- Meedraai-ochtenden ouders (voorbeeld gedrag)
- Nieuwsbrief ouders
- Voorlichtingsavonden ouders
- Extra gesprekken met ouders
- Themagericht werken
- Bezoeken aan de Limonadebrigade
- Vve-programma en certificering pedagogisch medewerkers (bijvoorbeeld via de SKG-Academie)
- Ambassadeurs-ouders – persoonlijke benadering
- Tutor voor vve-kinderen
- Huisbezoeken (=wens)

De SKG heeft op basis van het observatie-instrument KIJK! een observatieformulier ontwikkeld dat continu wordt ingezet. Dit geeft input aan het groepsplan en indien blijkt dat kinderen dat nodig hebben, wordt een extra dagdeel aangeboden en een zogenaamd KODE-plan opgesteld: Kijken, Onderzoeken, Doen en Evalueren. Ook is SKG bezig met het laten organiseren van koffieochtend door ouders voor ouders (peer to peer) waarbij de persoonlijke benadering belangrijk is.

Een wens van SKG is de mogelijkheid om huisbezoeken af te leggen. De Aanlegsteiger zou graag zien dat de opleiding Pedagogisch medewerker meer aandacht geeft aan vve.

Aanbod vroegscholen

De vve-scholen (vroegscholen) bieden net als de kinderopvanginstellingen een aanbod aan dat passend is bij de school en haar populatie.

Algemeen uitgangspunt voor alle scholen is dat elk kind die aandacht krijgt die het kind nodig heeft. Het kind centraal stellen, uitgaan van het kind en je aanbod daar op afstemmen, dat is de beste aanpak.

“Uitgaan van het kind en de leerkracht moet het lief hebben voor dat kind eigen koers te varen.”

Al gauw komt een dergelijke vve-benadering in de richting van Passend onderwijs. Enkele ondervraagden stellen dat met de invoering van Passend onderwijs in 2014 vve in een ander daglicht is komen te staan of wellicht zelfs overbodig is geworden. Ook wordt geopperd te spreken van risico-leerlingen in plaats van vve-leerlingen. Vve heeft specifiek betrekking op taal en zou meer bij de peuteropvang thuishoren volgens deze ondervraagde.

Net als de voorscholen focussen de scholen op de ouders. De scholen benadrukken dat voor veel ouders opvoeden ingewikkeld is en dat veel kinderen daar de gevolgen van ervaren.

Relatief nieuwe groepen ouders komen aan het licht:

- ouders die zijn geboren en getogen in Nederland maar de Nederlandse taal zeer beperkt beheersen. Deze ouders doen echt hun best maar (laag) IQ speelt hen parten bij de opvoeding;
- ouders laag opgeleid (laag IQ), armoede, zien belang *niet* in om thuis de taalontwikkeling te stimuleren;
- ouders die hun kind vereren en om die reden niet optreden naar hun kind;
- ouders van bijvoorbeeld Turkse afkomst die hier zijn geboren en getogen, hebben toch graag dat in hun eigen gezin Turks wordt gesproken, waardoor hun kinderen opgroeien in een weinig NL-taal stimulerende omgeving;
- weinig tijd ouders: wordt geen boekje mee gelezen 's avonds, geen tijd voor. Hoogopgeleid en heel druk. Ouders gedragen zich als klanten/consumenten: "regel het maar";
- kwetsbare gezinnen (alleenstaande moeders, jonge moeders).

Een enkele school geeft aan dat er steeds meer kinderen opvallen door hoogbegaafdheid, bij deze school heeft dat de eerste prioriteit.

Niet alle vroegscholen bieden een vve-programma aan. Eén van de genoemde redenen hiervoor is dat er geen transfer met thuis plaatsvindt en daarmee de inzet niet effectief genoeg is. Programma's die wel worden aangeboden omdat zij resultaat hebben, zijn Verteltas, Taalproject Gorinchem, Logo3000, Kleuterplein en Met Sprongen Vooruit (rekenen). Vooral over het Taalproject zijn de scholen enthousiast. Een enkele school heeft een prentenboekenbibliotheek ingericht met boeken die mee naar huis mogen.

Andere ontwikkelings-/taalstimulerende maatregelen die worden genoemd zijn: het afleggen van huisbezoeken, het aanbieden van rijke speelhoeken en het coachen in spel, en het organiseren van oudermomenten in de klas. Deze laatste activiteit vindt op verschillende scholen plaats en biedt enerzijds de mogelijkheid aan ouders om te zien hoe het kind in de klas functioneert (zit het kind op vergelijkbaar niveau als klasgenootjes) en anderzijds kan de leerkracht zien hoe de ouder met het kind omgaat (bijvoorbeeld toont de ouder voorbeeldgedrag, taalvaardigheid ouder). Deze methode is laagdrempelig en geeft inzicht in de relatie kind-ouder-school. Bijkomend voordeel is dat de verwachtingen van ouders meer in lijn liggen met die van de school, omdat ouders zien en meemaken hoe hun kind functioneert en presteert.

In de kleuterklassen is er bij voorkeur een onderwijsassistent, leerkrachtondersteuner of stagiaire beschikbaar, ook al is het voor maar een beperkt aantal uur per week. Dit biedt de mogelijkheid om alle leerlingen – niet alleen de vve-leerlingen - die iets extra's nodig hebben, dit ook te geven.

De toeleiding is volgens een enkele school nog niet optimaal. Nog steeds zijn er instromers die in Nederland zijn geboren en met een taalachterstand de school inkomen.

De overdracht peuteropvang – vroegschool is volgens alle ondervraagden van cruciaal belang voor het realiseren van een doorgaande lijn. Deze overdracht heeft de volle aandacht van zowel peuteropvang als van scholen. Een enkele school geeft aan dat sommige ouders nog al eens *mistig* zijn over hun kind als het gaat om extra behoefte. Juist daarom is een gezamenlijk overdrachtsmoment met de peuteropvang van belang.

De samenwerking met de voorscholen is intensief en wordt door de scholen als zeer zinvol en waardevol ervaren. Een voorbeeld van samenwerking is de gezamenlijke koffie-ochtend in de wijk.

VVE-doelgroep – criteria

Huidige criteria

Een kind is een vve-doelgroepkind indien:

- het kind een gewicht conform de gewichtenregeling van het ministerie van OCW (opleidingsniveau ouders) heeft en/of
- het kind een aantoonbaar risicoprofiel heeft:
 - o in de thuissituatie wordt geen Nederlands als voertaal gesproken en/of
 - o tenminste één van de ouders is korter dan 8 jaar in Nederland en/of
 - o er is een achterstand op de sociaal emotionele ontwikkeling, bepaald aan de hand van observaties en/of
 - o er zijn Cito D-/E- score(s) op het gebied van taal EN rekenen.

De beide peuteropvanginstellingen kunnen zich in principe goed vinden in de huidige criteria. SKG geeft aan dat het wel ‘een heel uitzoekwerk’ is. Aandacht voor de thuissituatie is wenselijk, wellicht geeft het voornemen om schuldhelpverlening mee te nemen daarin uitkomst. De Aanlegsteiger heeft een populatie die voornamelijk bestaat uit hoogopgeleide en werkende ouders, en ziet dat het aantal kinderen waar thuis meerdere talen worden gesproken, toeneemt.

Taak van de voorscholen is volgens de scholen om vooral vroegtijdig te signaleren – taalbeheersing, thuistaal, stimulerende taalomgeving - zodat tijdig kan worden ingespeeld op de specifieke situatie van het kind. Eén school geeft aanvullend aan dat vve met name om die reden gekoppeld is aan de voorscholen en minder aan het onderwijs.

De scholen zijn het er over eens dat taal, thuistaal en stimulerende thuisomgeving cruciaal zijn in de ontwikkeling van een kind en dus centraal zouden moeten staan in de criteria. De gewichtenregeling – gebaseerd op opleidingsniveau ouders - geeft daar enig inzicht in, maar

is niet alleszeggend. Met de hantering van de huidige criteria vve-doelgroepkind, wordt daar wel (te) zwaar op ingezet. Ook dyslexie is door een enkele school genoemd als criterium om mee te nemen, dyslexie van de ouders.

Enkele scholen zetten hun vraagtekens bij het feit dat Cito D-/E- score(s) op het gebied van taal én rekenen zijn opgenomen in de criteria. Twijfels omdat dit momentopnamen zijn en de consequentie van eenmaal een lage score te groot is.

Een groot deel van de scholen geeft aan schuldhulpverlening een goede aanvulling te vinden, omdat schuld veel stress op kan leveren en omdat het (dus) iets zegt over de thuissituatie (sociaal zwakkere gezinnen, multi-problemgezinnen).

Uitgangspunt is en blijft dat elk kind de aandacht krijgt die het behoeft, en daarbij staan welbevinden en veiligheid voorop. Aansluitend wordt benadrukt dat het de professionaliteit van de PM'er / leerkracht is om na te gaan of een kind een extra (onderwijs) behoefte heeft en dat dat niet in 'allerlei regeltjes' gevat hoeft te worden.

Volgens alle ondervraagden moet thuistaal centraal (blijven) staan. Daarnaast is er behoefte aan meer mogelijkheden voor eigen invulling, bijvoorbeeld risico op sociaal emotioneel gebied.

Opmerking de nieuwe indicator – de zogenaamde CBS indicator – is gebaseerd op:

- opleidingsniveau vader / moeder en gemiddelde opleidingsniveau alle moeders van de school
- land van herkomst (8 categorieën op basis van culturele afstand tot Nederland)
- verblijfsduur moeder in Nederland (0 - 5 jaar; 5 - 15 jaar en langer dan 15 jaar)
- en wel/niet in de schuldsanering.

VVE-locatie – criteria

Huidige criteria

Een vve-aanbodlocatie is een kinderopvang-locatie/school:

- die een pedagogisch plan en een duidelijke visie over het werken met doelgroepkinderen heeft beschreven;
- die ouderbeleid heeft beschreven waarin ouders worden aangemoedigd om hun peuters/kleuters thuis te stimuleren en
- waar voldoende aandacht is voor professionalisering van medewerkers op het gebied van vve.

Om als vve-aanbodlocatie te worden aangemerkt, moet de locatie aan alle drie de criteria voldoen.

Beide ondervraagde kinderopvanginstellingen geven aan goed te kunnen werken met de criteria zoals die gesteld zijn aan een voorschool. Deze criteria zijn duidelijk en houden volgens de instellingen de kwaliteit hoog.

Voor de basisscholen geldt dat zij vaak niet weten wie de vve-doelgroepkinderen zijn, er wordt geen speciaal aanbod op ontwikkeld. Passend onderwijs is al voldoende dekkend: passend aanbod voor alle kinderen.

De scholen geven aan dat genoemde criteria sowieso voor alle scholen (zouden moeten) gelden en kunnen zich om die reden wel vinden in deze criteria. Ook hierbij geldt: ouders centraal stellen om kinderen te bereiken. Een aanvulling is de uitgesproken wens dat duidelijker moet zijn waar het pedagogisch beleidsplan aan moet voldoen.

Enkele ondervraagde vroegscholen noemen spontaan dat ze de grens van 6% gewichtenleerlingen op basis van DUO-gegevens erg laag vinden. Stel: je hebt 60 leerlingen in de groepen 1 en 2 en met 4 gewichtenleerlingen zou je een vve-school zijn.

NB met de invoering van de nieuwe indicator voor risico op achterstand is deze grens 12%.

Resultaatafspraken – vroegscholen

Technisch Lezen: Drie-minuten-toets (DMT) groep 3 en 4 Kleutergroepverlenging
--

De scholen vinden het op zich goed om met elkaar na te blijven denken over en het verantwoorden van de resultaten van vve, en om met elkaar doelen te stellen. Deze doelen kunnen worden gekoppeld aan de DMT zoals in de huidige resultaatafspraak, omdat technisch lezen een goede voorspeller is van begrijpend lezen. Deze afspraak kan worden aangevuld met *begrijpend lezen* toets groep 4 (E4). Een toets die *alle* scholen afnemen en die iets zegt over de mate waarin het geleerde in de kleuterperiode is geborgd. Kanttekening die daar bij wordt gemaakt is dat deze toets wel van een hoog niveau is. Bovendien blijft het – bij een lage score - moeilijk om te bepalen of het een taalprobleem betreft of een intelligentieprobleem.

Toch is de algemene houding dat op gemeentelijk niveau de resultaten van deze toetsen een beter inzicht geven dan bijvoorbeeld subjectieve observaties waarbij verschillende methoden worden gehanteerd. De eenduidig en objectief gemeten Cito-scores bieden uitkomst in het verkrijgen van inzicht in de doorgaande lijn.

Bijna alle scholen geven aan dat kleutergroepverlenging moet komen te vervallen in de resultaatafspraken. Het is aan de scholen zelf om te bepalen of een kind baat heeft bij langer kleuteren. Er zou geen stok achter de deur moeten zijn om dat niet aan te bieden.

Het idee wordt geopperd om de resultaatafspraken te formuleren in een 5-jarenplan en na 5 jaar te bezien of de afspraak geëvalueerd en wellicht herschreven moet worden.

Monitoring

De kinderopvanginstellingen geven aan het soms lastig te vinden om te werken met een peildatum in oktober, terwijl de gegevens in het voorjaar/zomer moeten worden opgeleverd.

Vanuit de vroegscholen zijn er geen verbeterpunten voor het proces en de inhoud van de monitor.

Tot slot

Over het algemeen wordt de manier waarop de vve-partners met elkaar samenwerken gewaardeerd. Het zes-wekelijkse vve-overleg wordt steeds meer gewaardeerd. Elkaar kennen, elkaar weten te vinden en een samenhangend aanbod zijn van belang als het gaat om het kunnen bieden van een passend aanbod en het verminderen van het risico op een taalachterstand.

“Door samenwerken kunnen we meer voor elkaar betekenen.”

“We zitten er met z’n allen nu meer bovenop, bijvoorbeeld de doorgaande lijn van opvang naar scholen.”

“Het gaat over dingen die nodig zijn.”

“Ik ben heel positief over hoe de werkgroep vve nu draait, met steeds weer inhoudelijke onderwerpen. Ik ben ook heel tevreden over de contacten met de peuteropvang. Het netwerk wordt steeds meer één geheel. De gemeente heeft een duidelijke positie ingenomen: er wordt geluisterd en gekeken naar wat de werkvloer nodig heeft. En daar wordt dan beleid op geformuleerd. Dat is beleidsontwikkeling zoals het moet, niet top down maar bottom up.”

“Het is belangrijk om met elkaar aan tafel te zitten, want als het nodig is weet je elkaar dan te vinden.”

Eén ondervraagde geeft aan het lastig te vinden dat de groep niet uit gelijken bestaat. Het praten op verschillende niveaus botst nogal eens. Geopperd wordt om de groep te splitsen in een beleidsmatige gerichte groep en een praktisch gerichte groep. Ook zou volgens deze ondervraagde de gemeente meer moeten sturen omdat het om geld/subsidies gaat en er dan van je verlangd mag worden dat je aan bepaalde voorwaarden voldoet, dat het duidelijk is wat er van je wordt verwacht.

Enkele ondervraagden geven aan dat het onderscheid vve-werkgroep en stedelijk overleg niet altijd helemaal helder is. Zij hebben de indruk dat bepaalde thema's wel eens dubbel worden besproken en hoe verhoudt het één zich dan ten opzichte van het ander. Een meer helder onderscheid is gewenst.

Tot slot worden er enkele opmerkingen gemaakt over vve in de mbo- en hbo-opleiding. Onbekend is of binnen het mbo ook aandacht is voor vve zoals het hbo dat wel heeft.

3.6. Cito-toetsresultaten

Leeswijzer

Na de introductie in 3.6.1 geeft subparagraaf 3.6.2 de resultaten van Taal voor Kleuters (groepen 1 en 2) en Woordenschat (groepen 3 en 4) weer. De opbouw is daarbij als volgt:

- stapelgrafiek alle scholen
- gemiddelde standaardscores per leerjaar verdeeld naar:
 - o wel/niet vve-locatie
 - o wel/niet vve-locatie en naar wel/geen vve-doelgroep
- gemiddelde standaardscores longitudinaal verdeeld naar
 - o wel/niet vve-locatie
 - o wel/niet vve-locatie en naar wel/geen vve-doelgroep

Deze opbouw is in subparagraaf 3.6.3 ook voor Rekenen voor Kleuters (leerjaar 1 en 2) en Rekenen-Wiskunde (leerjaar 3 en 4) gehanteerd. Bovendien zijn ook resultaten van begrijpend lezen leerjaar 3 en 4 opgenomen.

3.6.1. Introductie

In de allereerste metingen zijn telkens de Cito-toetsgegevens van de leerjaren 1 en 2 geanalyseerd. In 2013-2014 is in de meting voor het eerst leerjaar 3 meegenomen en vanaf 2014-2015 zijn ook de resultaten van de leerlingen van leerjaar 4 meegenomen. Hierdoor wordt inzicht verkregen in hoe de vve-doelgroepkinderen ten opzichte van de niet-doelgroepkinderen presteren en of ze hun niveau vast blijven houden.

De scholen is gevraagd voor hun leerlingen aan te geven of het een risicokind is of niet. Op basis hiervan en/of het leerlinggewicht van de leerling is bepaald of een leerling een vve-doelgroepkind is.

Over alle kinderen in de leeftijd 4 tot en met 7 jaar gezien, gaat het om de volgende aantallen.

**Tabel 3.11 Basisscholen – alle kinderen 4 t/m 7 jaar
(peildatum 1 oktober 2017)**

	<i>allen</i>	bezoekt vve-basisschool	
		<i>ja</i>	<i>nee</i>
Leerjaar 1 (4 jaar)	401	229	172
Leerjaar 2 (5 jaar)	396	232	164
Leerjaar 3 (6 jaar)	409	235	174
Leerjaar 4 (7 jaar)	435	248	187

Zoals in hoofdstuk 2 'Werkwijze' beschreven, heeft de CED-Toetsservice de toetsgegevens bij de scholen opgevraagd. Hierna worden de toetsresultaten voor Gorinchem op verschillende manieren bekeken. In de beschrijving van de resultaten wordt gebruik gemaakt van de *scoreniveaus* van het Cito en berekende *standaardscores*. Dit zijn middelen en maten om de toetsresultaten goed te kunnen weergeven en vergelijken. Deze maten worden hierna kort toegelicht.

Cito-niveaus

Bij de presentatie van de toetsresultaten is de Cito-indeling gebruikt in scoregebieden, namelijk:

- niveau A: de 25% hoogst scorende leerlingen (goed tot zeer goed);
- niveau B: de 25% net boven het landelijk gemiddelde scorende leerlingen (ruim voldoende tot goed);
- niveau C: de 25% net onder het landelijk gemiddelde scorende leerlingen (matig tot ruim voldoende);
- niveau D: de 15% ruim onder het landelijk gemiddelde scorende leerlingen (zwak tot matig);
- niveau E: de 10% laagst scorende leerlingen (zeer zwak tot zwak).

In het algemeen wordt gesteld dat leerlingen die op niveau B of C scoren, gemiddeld scoren. Een A-score is uitzonderlijk goed en een score op D- of E-niveau duidt op een achterstand.

Standaardscores

Voor het berekenen van de standaardscores worden de behaalde Cito-schaalscores omgezet naar eenzelfde schaal, zogeheten t-scores. Hiervoor is het landelijk gemiddelde en de standaarddeviatie van de toetsen gebruikt, op basis van de landelijke normering van het Cito. Bij deze standaardscores geldt dat het landelijk gemiddelde 50 en de standaarddeviatie 10 is. Een leerling scoort gemiddeld wanneer deze score tussen 40 en 60 ligt. Landelijk behaalt twee derde van de leerlingen een dergelijke score. Een score onder de 40 is (bijzonder) laag, een score boven de 60 is (bijzonder) hoog. Twee punten verschil wordt gezien als een betekenisvol verschil bij groepen leerlingen, vijf of meer punten verschil is een significant verschil te noemen.

Leerlinggewicht en risicoprofiel

Bij de toetsgegevens is aan elke leerling het gewicht gekoppeld (geen gewicht, 0.3 of 1.2) en daarbij is aangegeven of de leerling volgens de school een risicoprofiel heeft. In de resultaten is er vervolgens onderscheid gemaakt naar leerlingen:

1. zonder gewicht (0.0) én zonder risicoprofiel: *niet vve-doelgroepkinderen*
2. met een gewicht (0.3 of 1.2) en/of met risicoprofiel: *vve-doelgroepkinderen*

Als eerste zijn de resultaten per domein taal en rekenen van zowel de midden- als de eindtoetsen 2017-2018 in een stapelgrafiek gegeven. Per domein en toets is berekend hoeveel procent van de leerlingen in het schooljaar 2017-2018 op A-, B-, C-, D-, of E-niveau heeft gescoord (zie ook 'Cito-niveaus'). De verdeling over deze niveaus is in de stapelgrafieken opgenomen.

Er zijn toetsgegevens van elf scholen/locaties: acht vve-basisscholen en drie niet vve-basisscholen. In totaal zijn er toetsscores taal en rekenen van ruim 500 kleuters.

Van deze 515 kleuters is zo'n 17% een vve-doelgroepkinderling. Dit percentage is iets hoger dan in 2016-2017, maar lager in de jaren daaraanvooraangaand: 2016-2017: 15%, 2015-2016: 19%, 2014-2015: 25%, 2013-2014: 23% en 2012-2013: 28%.

Bij de leerlingen van leerjaar 3 gaat het om toetsscores woordenschat, technisch lezen (DMT in verband met de resultaatafspraken), begrijpend lezen en rekenen-wiskunde van 410 leerlingen, waarvan 22% vve-doelgroepkinderen (2016-2017: 18%, 2015-2016: 22%, 2014-2015: 25% en 2013-2014: 20%). Bij de leerlingen van leerjaar 4 gaat het om toetsscores woordenschat, technisch lezen, begrijpend lezen en rekenen-wiskunde van 393 leerlingen, waarvan 21% vve-doelgroepkinderen (in 2016-2017 en 2015-2016: 19%, 2014-2015: 29%). De verschillen in aantal worden veroorzaakt door het feit dat niet bij alle kleuters de toetsen zijn afgenomen of kleuters (nog) niet getoetst zijn. Ook de leerjaar 3- en 4-leerlingen worden/zijn niet altijd getoetst.

De resultaten hierna geven een stand-van-zaken overzicht van de resultaten 2017-2018 taal en rekenen van de kleuters alsmede van woordenschat, begrijpend lezen en rekenen-wiskunde van de leerlingen van leerjaar 3 en 4. Deze gegevens worden meegenomen om de doorgaande lijn te kunnen zien.

Bij de totale gegevens zijn, zo mogelijk, ook de gemiddelde standaardscores van 2013-2014 tot en met 2017-2018 opgenomen om een vergelijking tussen de laatste vier of vijf schooljaren te laten zien. Bovendien zijn de resultaten longitudinaal bekeken om de doorgaande lijn te kunnen zien.

Vooraf

Bij de interpretatie van de gegevens moet met het volgende rekening worden gehouden:

- Voor de toets Taal voor Kleuters en de woordenschattoets geldt dat zij niet één op één met elkaar te vergelijken zijn, omdat zij wat betreft inhoud verschillen. Echter, omdat gebruik wordt gemaakt van standaardscores (zie uitleg eerder) zijn de uitkomsten goed te vergelijken.
- In de figuren zijn *verschillende leerjaren* (groepen) van schooljaar 2017-2018 opgenomen, bijvoorbeeld grafiek 3.1 en 3.2
- In de *longitudinale* tabellen is één jaargroep gevolgd gedurende enkele schooljaren, bijvoorbeeld tabel 3.19. Daarbij is het eerste schooljaar naamgevend, bijvoorbeeld cohort 2015 is in 2015-2016 in groep 1 begonnen en zit in schooljaar 2017-2018 dus in groep 3.
- Bij niet alle leerlingen zijn alle toetsen afgenomen. De kans is aanwezig dat bijvoorbeeld juist vve-leerlingen de woordenschattoetsen maken in groep 3 en 4. Dit beïnvloedt de overall resultaten. Elke school voert daarin zijn eigen beleid.
- Het aantal vve-kinderen op de niet vve-locaties is zeer gering, terwijl de vve-scholen door een veel grotere groep vve-leerlingen wordt bezocht. Een gering aantal kan het gemiddelde beïnvloeden (negatief of positief). Als ondergrens hanteren we dat er in een groep minimaal tien leerlingen moeten voorkomen, om over het resultaat een uitspraak te kunnen doen.

3.6.2. Taal voor Kleuters, Woordenschat en Begrijpend Lezen

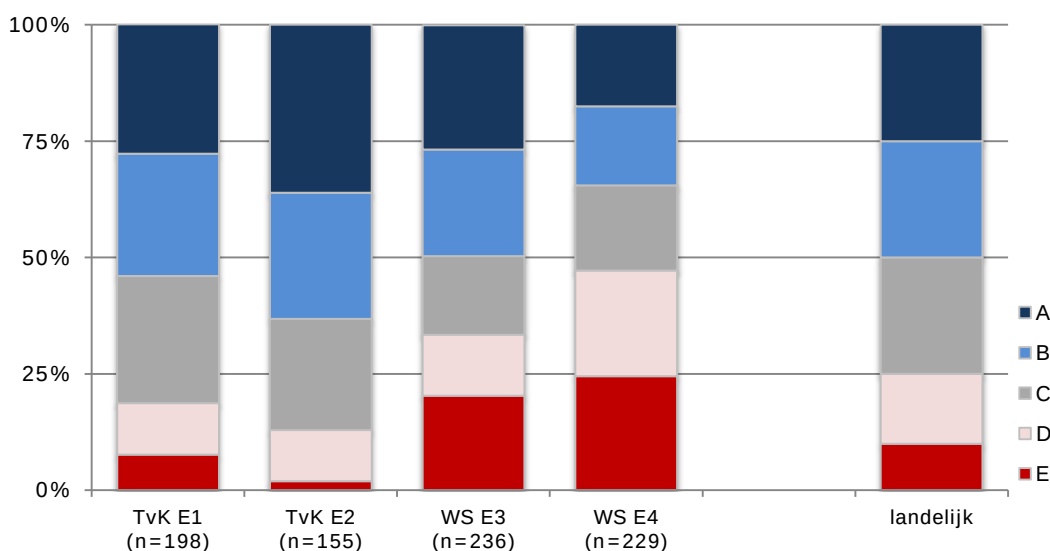
Als eerste zijn de gegevens van 2017-2018 weergegeven in een stapelgrafiek.

Woordenschat

Volgens het Cito is het goed mogelijk om Taal voor Kleuters en Woordenschat op één lijn te zetten. Vandaar dat deze resultaten in de stapelgrafiek bij elkaar staan.

De grafiek bevat de gegevens van vier verschillende leerjaren in schooljaar 2017-2018: de eindtoetsen per leerjaar (TvK= Cito-toets Taal voor Kleuters, WS= Cito-toets Woordenschat, E= eindtoets met afname in mei/juni 2018).

Taal voor Kleuters en Woordenschat

Grafiek 3.1 Stapelgrafiek Taal voor Kleuters en Woordenschat 2017-2018

Uit de stapelgrafiek met de gegevens voor de elf scholen samengenomen komt naar voren dat in vergelijking met de landelijke verdeling over de percentages (A, B en C: 25%; D: 15% en E: 10%) de percentages A- en B-scores voor Gorinchem bij Taal voor Kleuters zowel in leerjaar 1 (TvK E1) als in leerjaar 2 (TvK E2) *hoger* zijn dan de landelijke verdeling over de percentages. Voor beide leerjaren geldt dat het percentage scores op zwakke D- en zeer zwakke E-scores lager is dan het landelijke percentage van 25%.

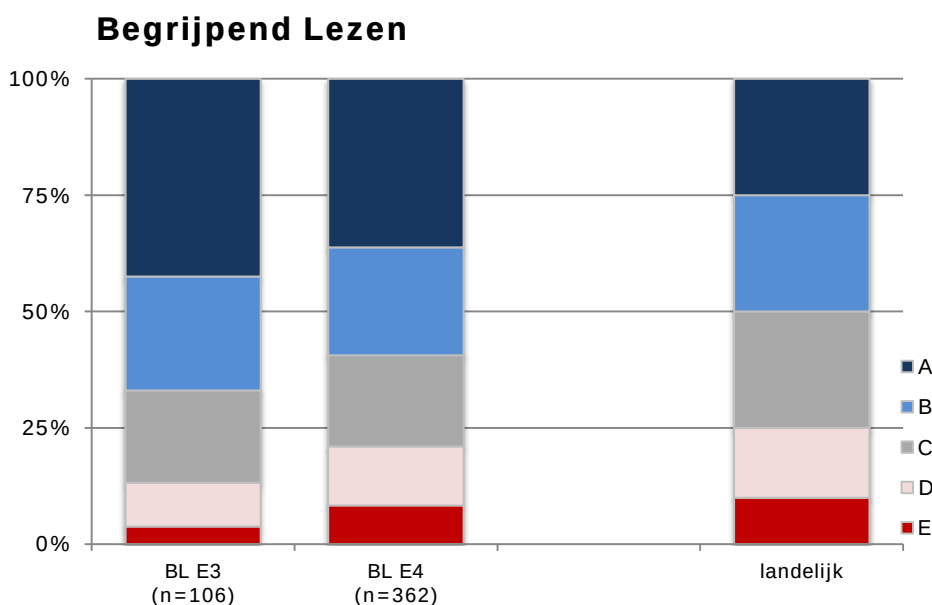
Bij woordenschat in leerjaar 3 (WS E3) is het percentage A- en B-scores zo'n 50% en komt het percentage D- en E-scores samen boven de gewenste 25% uit. Voor leerjaar 4 geldt dat het percentage A- en B-scores in vergelijking met landelijk te laag is en het percentage D- en E-scores te hoog.

Leerjaar 1 en 2 vallen in positieve zin op, leerjaar 3 en vooral leerjaar 4 woordenschat in negatieve zin.

Begrijpend lezen

Naast woordenschatresultaten zijn in deze paragraaf ook de resultaten van begrijpend lezen leerjaar 3 en 4 opgenomen. In de stapelgrafiek staan de bijbehorende resultaten.

De grafiek bevat de gegevens van twee leerjaren in schooljaar 2017-2018: E3 leerjaar 3 (alle groepen 3) en E4 leerjaar 4 (alle groepen 4).

Grafiek 3.2 Stapelgrafiek Begrijpend Lezen 2017-2018

Zowel leerjaar 3 als leerjaar 4 begrijpend lezen leveren *goede* resultaten op. Voor beide leerjaren geldt dat de resultaten duidelijk beter zijn dan de verwachte landelijke verdeling. Voor leerjaar 3 geldt nog een lager percentage zwakke (D) en zeer zwakke (E) scores dan voor leerjaar 4 in vergelijking met het landelijk percentage van 25% en een hoger percentage A- en B-scores.

Taal voor Kleuter en Woordenschat

In de volgende twee tabellen staan de gegevens van Taal voor Kleuters per leerjaar in standaardscores vanaf schooljaar 2013-2014 weergegeven. Naast de gemiddelde scores per leerjaar is er ook onderscheid gemaakt naar vve-scholen en geen vve-scholen. Voor de resultaten met gemiddelde standaardscores zijn de gegevens van de midden- en de eindtoetsen samengenomen/gemiddeld tot één score per leerjaar.

Taal voor Kleuters - leerjaar 1 - verschil wel/geen vve-school

Tabel 3.12a Gemiddelde standaardscores taal per schooljaar leerjaar 1

	Taal voor Kleuters				
	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	58 (167)	52 (133)	56 (156)	54 (109)	55 (82)
wel vve-school	50 (137)	49 (140)	51 (122)	53 (106)	53 (157)
totaal	54 (304)	51 (273)	54 (278)	53 (215)	54 (239)

Indien we inzoomen op de vve-leerlingen dan blijkt dat de gemiddelde standaardscore leerjaar 1 eerst is toegenomen en in 2017-2018 lager is geworden.

Tabel 3.12b Vve-leerlingen gemiddelde standaardscores taal per schooljaar leerjaar 1

	Taal voor Kleuters				
	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
vve-leerlingen	45 (69)	43 (74)	48 (60)	50 (25)	46 (41)

Taal voor Kleuters - leerjaar 2 - verschil wel/geen vve-school

Tabel 3.13 Gemiddelde standaardscores taal per schooljaar leerjaar 2

	Taal voor Kleuters				
	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	58 (240)	56 (223)	56 (209)	55 (174)	58 (123)
wel vve-school	52 (181)	52 (177)	53 (153)	54 (127)	56 (149)
totaal	55 (421)	54 (400)	55 (362)	55 (301)	57 (272)

Uit beide tabellen blijkt dat voor Gorinchem alle gemiddelde standaardscores bij Taal voor Kleuters 2017-2018 (ruim) boven het landelijk gemiddelde van 50 uitkomen. Ook voor dit schooljaar kunnen we weer constateren dat de scores van de vve-scholen iets lager zijn dan van de niet vve-scholen. Dit geldt voor zowel leerjaar 1 als voor leerjaar 2.

Over de jaren bekeken lijken de verschillen tussen de scores van scholen met vve en die zonder vve *kleiner* te zijn worden. In 2016-2017 gold voor beide leerjaren dat het verschil slechts één punt was, maar in 2017-2018 is het verschil net weer wat groter.

Woordenschat - leerjaar 3 - verschil wel/geen vve-school

Dit is voor de vijfde keer dat gegevens van leerjaar 3 worden meegenomen. In de volgende tabellen worden de resultaten voor woordenschat van deze leer – en schooljaren weergegeven.

Tabel 3.14 Gemiddelde standaardscores woordenschat leerjaar 3

	Woordenschat				
	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	53 (77)	54 (89)	53 (95)	47 (77)	53 (47)
wel vve-school	43 (129)	48 (161)	47 (154)	51 (188)	48 (204)
totaal	47 (206)	50 (250)	49 (249)	50 (265)	49 (251)

Was het in 2016-2017 opvallend, dat de vve-scholen met 51 iets hoger scoren dan landelijk en veel hoger dan op de scholen waar geen vve-aanbod is, voor 2017-2018 is dat niet meer het geval. De score van woordenschat totaal voor leerjaar 3 ligt in 2017-2018 net onder het landelijke gemiddelde van 50. Dit resultaat is op het niveau van 2015-2016.

Woordenschat - leerjaar 4 - verschil wel/geen vve-school

Dit is voor de vierde keer op rij dat gegevens van leerjaar 3 worden meegenomen.

Tabel 3.15 Gemiddelde standaardscores woordenschat leerjaar 4

	Woordenschat			
	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	51 (91)	52 (79)	50 (54)	50 (33)
wel vve-school	45 (169)	46 (137)	47 (179)	46 (200)
totaal	47 (260)	48 (216)	47 (233)	47 (233)

Bij leerjaar 4 woordenschat is het verschil tussen wel of geen vve-school in 2017-2018 iets groter dan in 2016-2017. De gemiddelde score van de vve-scholen is iets lager dan die van 2016-2017, terwijl de score van de niet-vve-scholen gelijk is aan die van 2016-2017.

Begrijpend lezen

In de volgende twee tabellen zijn de gegevens van meerdere schooljaren van begrijpend lezen leerjaar 3 en leerjaar 4 opgenomen.

Begrijpend lezen - leerjaar 3 - verschil wel/geen vve-school

Tabel 3.16 Gemiddelde standaardscores begrijpend lezen leerjaar 3

	Begrijpend lezen				
	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	53 (24)	-- ⁵	-- ¹	-- ¹	-- ¹
wel vve-school	50 (56)	53 (136)	51 (129)	54 (129)	54 (106)
totaal	51 (80)	53 (136)	51 (129)	54 (129)	54 (106)

Bij begrijpend lezen leerjaar 3 van de vijf schooljaren zijn alle scores gelijk aan of hoger dan het landelijk gemiddelde. Vanaf 2014-2015 is geen onderscheid te maken naar wel of geen vve-school, omdat er geen gegevens van de niet vve-scholen zijn.

Begrijpend lezen - leerjaar 4 - verschil wel/geen vve-school

Tabel 3.17 Gemiddelde standaardscores begrijpend lezen leerjaar 4

	Begrijpend lezen			
	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	51 (175)	55 (199)	52 (165)	54 (149)
wel vve-school	50 (167)	51 (157)	50 (207)	51 (243)
totaal	51 (342)	53 (356)	51 (372)	52 (392)

⁵ er zijn alleen vve-scholen met toetsgegevens begrijpend lezen eind groep 3

Ook voor leerjaar 4 begripvrij lezen geldt dat alle scores op of boven het landelijk gemiddelde liggen. In 2017-2018 zijn ze gemiddeld hoger dan in 2016-2017. Het verschil tussen wel of geen vve-locatie is in 2014-2015 nog minimaal, maar is in 2017-2018 groter.

Longitudinaal - Taal voor Kleuters en woordenschat

In deze paragraaf worden de resultaten longitudinaal bekeken, dat wil zeggen de opeenvolgende leerjaren van opeenvolgende schooljaren op een rij zijn gezet. Een zogenaamd cohort, waarbij we er vanuit gaan dat het in principe om dezelfde groep leerlingen gaat die wordt gevolgd. Er zijn drie cohorten:

- cohort 2014 – begonnen in groep 1 in 2014 (tabel 3.18),
- cohort 2015 – begonnen in groep 1 in 2015 (tabel 3.19) en
- cohort 2016 – begonnen in groep 1 in 2016 (tabel 3.20).

Over cohort 2017 zijn geen longitudinale gegevens beschikbaar omdat zij immers dit jaar zijn begonnen.

Longitudinaal - cohort 2014

Tabel 3.18 Cohort 2014 gemiddelde standaardscores taal leerjaar 1-4 en (wel/geen) vve-school

	Taal voor Kleuters		Woordenschat	
	leerjaar 1 2014-2015	leerjaar 2 2015-2016	leerjaar 3 2016-2017	leerjaar 4 2017-2018
geen vve-school	52 (133)	56 (209)	47 (77)	50 (33)
wel vve-school	49 (140)	53 (153)	51 (188)	46 (200)
totaal	51 (273)	55 (362)	50 (265)	47 (233)

Bij cohort 2014 valt op dat de gemiddelde score van het kleuterleerjaar 2 een stuk hoger is dan van leerjaar 1. Zowel de leerlingen van de scholen met als zonder vve scoren in leerjaar 2 gemiddeld hoger dan in leerjaar 1. Zetten we woordenschat leerjaar 3 en 4 er naast, dan blijkt dat woordenschat gemiddeld lagere scores oplevert: vooral bij leerjaar 4 is dit goed te zien. Opvallend is dat bij leerjaar 3 de vve-scholen een hogere score behalen in vergelijking met de niet-vve scholen, terwijl bij leerjaar 4 het omgekeerde het geval is. Het verschil in scores tussen wel/geen vve is bij leerjaar 3 en 4 vrij groot.

Longitudinaal - cohort 2015

Tabel 3.19 Cohort 2015 Gemiddelde standaardscores taal leerjaar 1-3 en (wel/geen) vve-school

	Taal voor Kleuters en Woordenschat		
	leerjaar 1 2015-2016	leerjaar 2 2016-2017	leerjaar 3 2017-2018
geen vve-school	56 (156)	55 (174)	53 (47)
wel vve-school	51 (122)	54 (127)	48 (204)
totaal	54 (278)	55 (301)	49 (251)

Bij cohort 2015 valt op dat de gemiddelde scores van de leerjaren 1 en 2 elkaar niet veel ontlopen. Het verschil in scores tussen de leerlingen met of zonder vve-aanbod is in leerjaar 1 groter dan in leerjaar 2.

Ook is bij cohort 2015 te zien dat de woordenschatcores van leerjaar 3 lager zijn dan de scores Taal voor Kleuters in leerjaar 1 en 2. Het verschil tussen vve-locaties en geen vve-locaties is bij leerjaar 3 vrij groot.

Longitudinaal - cohort 2016

Tabel 3.20 Cohort 2016 Gemiddelde standaardscores taal leerjaar 1-2 en (wel/geen) vve-school

	Taal voor Kleuters	
	leerjaar 1	leerjaar 2
	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	54 (109)	58 (123)
wel vve-school	53 (106)	56 (149)
totaal	53 (215)	57 (272)

Bij het jongste cohort, cohort 2016, met gegevens van leerjaar 1 en 2, is de gemiddelde score van het leerjaar 2 hoger dan van leerjaar 1. Alle scores liggen ruim boven het landelijk gemiddelde. Het verschil in scores tussen de leerlingen met of zonder vve-aanbod is in leerjaar 2 iets groter dan in leerjaar 1.

Cohorten - verschil wel/geen vve-doelgroep

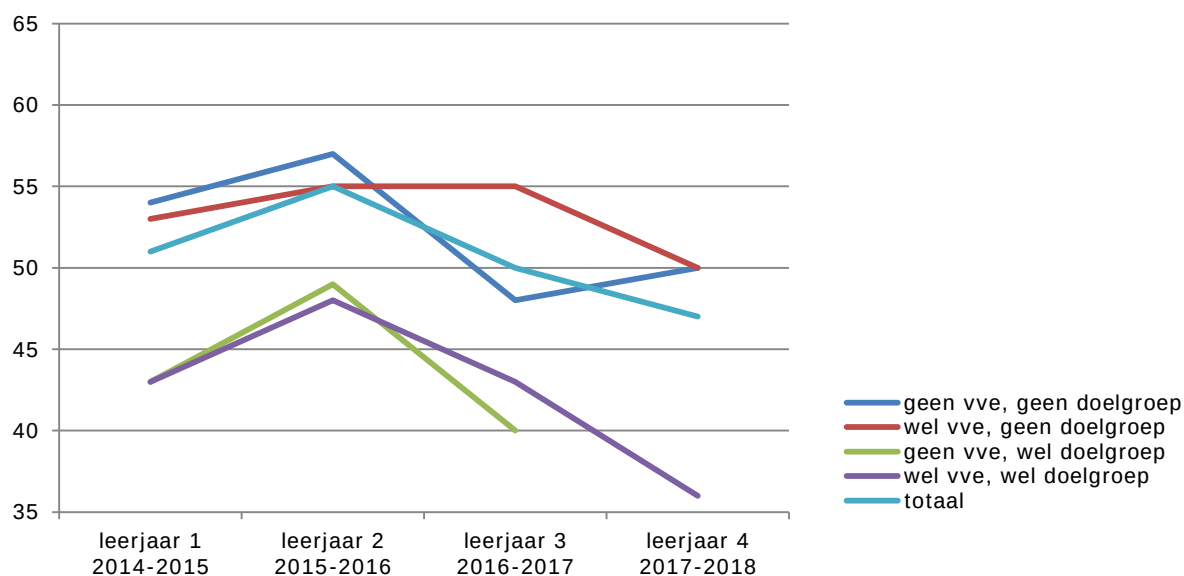
In de volgende drie tabellen en grafieken wordt voor de vier cohorten niet alleen onderscheid gemaakt naar wel of geen vve-school, maar kijken we ook naar wel of geen vve-doelgroepleerlingen.

Cohort 2014 - verschil wel/geen vve-doelgroep

In tabel 3.21 staan de cijfers voor cohort 2014, in grafiek 3.3 is zijn de gegevens grafisch weergegeven.

Tabel 3.21 Cohort 2014 Gemiddelde standaardscores taal leerjaar 1-4 (wel/geen) vve-school en (wel/niet) vve-doelgroep

	Taal voor Kleuters				Woordenschat			
	leerjaar 1		leerjaar 2		leerjaar 3		leerjaar 4	
	2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	niet vve- doelgroep	vve- doelgroep	niet vve- doelgroep	vve- doelgroep	niet vve- doelgroep	vve- doelgroep	niet vve- doelgroep	vve- doelgroep
geen vve-school	54 (117)	43 (16)	57 (193)	49 (16)	48 (74)	40 (3)	50 (33)	---
wel vve-school	53 (82)	43 (58)	55 (98)	48 (55)	55 (130)	43 (58)	50 (152)	36 (48)
totaal	53 (199)	43 (74)	56 (291)	49 (71)	53 (204)	43 (61)	50 (185)	36 (48)

Grafiek 3.3 Cohort 2014 Gemiddelde standaardscores Taal voor Kleuters en Woordenschat

Bij cohort 2014 (leerjaar 1 in 2014) zien we dat de scores van de diverse groepen na een stijging tussen leerjaar 1 en 2 een dalende lijn tonen. Alleen de groep geen vve, geen doelgroep is de score in leerjaar 4 weer wat hoger.

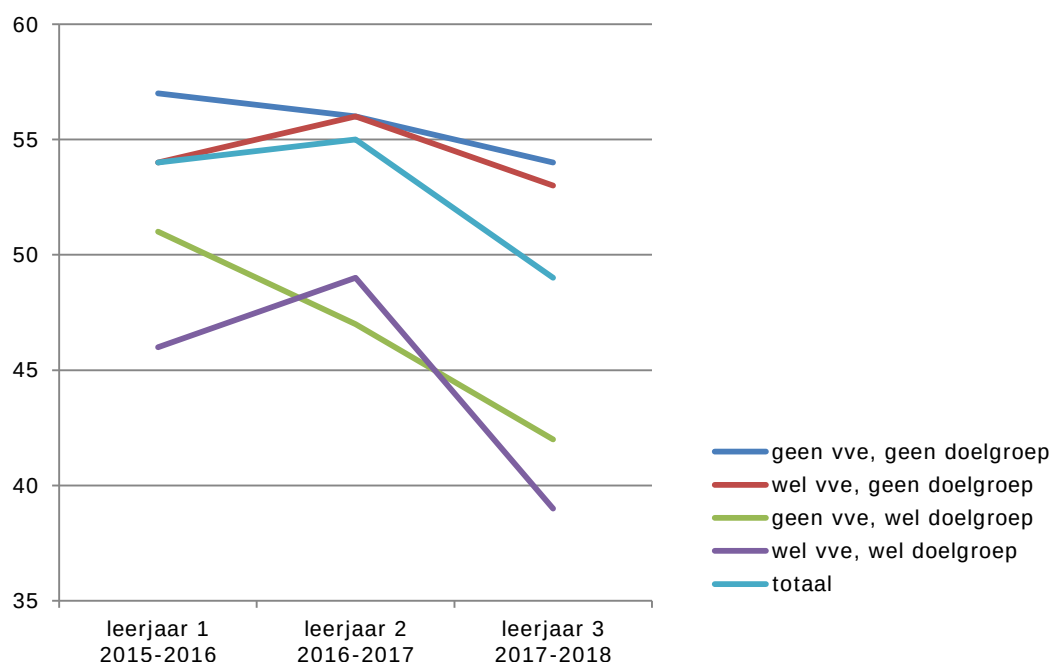
Over de hele linie behalen de doelgroepkinderen de laagste scores. Duidelijk is dat dit geldt voor zowel wel als geen vve-locatie. Het is wel belangrijk in het achterhoofd te houden, dat het bij sommige groepen om kleine aantallen gaat die het gemiddelde van die groep leerlingen kunnen beïnvloeden.

Cohort 2015 - verschil wel/geen vve-doelgroep

In tabel 3.22 zijn de longitudinale gegevens van cohort 2015 opgenomen en grafiek 3.4 geeft deze grafisch weer.

Tabel 3.22 Cohort 2015 Gemiddelde standaardscores taal leerjaar 1-3 (wel/geen) vve-school en (wel/niet) vve-doelgroep

	Taal voor Kleuters				Woordenschat	
	leerjaar 1		leerjaar 2		leerjaar 3	
	2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	niet vve-doelgroep	vve-doelgroep	niet vve-doelgroep	vve-doelgroep	niet vve-doelgroep	vve-doelgroep
geen vve-school	57 (133)	51 (23)	56 (161)	47 (13)	54 (42)	42 (5)
wel vve-school	54 (85)	46 (37)	56 (89)	49 (37)	53 (139)	39 (65)
totaal	55 (218)	48 (60)	56 (250)	48 (50)	53 (181)	39 (70)

Grafiek 3.4 Cohort 2015 Gemiddelde standaardscores Taal voor Kleuters en Woordenschat

Uit deze grafiek wordt duidelijk dat de doelgroepkinderen van zowel de niet-vve-scholen als de vve-scholen lager scoren dan de niet-doelgroepkinderen.

Ook binnen het cohort van 2015 scoren de niet vve-doelgroepleerlingen hoger dan de vve-doelgroepleerlingen. Voor leerjaar 2 en leerjaar 3 geldt dat het voor de scores van de niet vve-doelgroepkinderen weinig uitmaakt of het gaat om een vve-school of niet. Dit in tegenstelling tot leerjaar 1, waarbij er juist grote verschillen te zien zijn.

Cohort 2016 - verschil wel/geen vve-doelgroep

Tabel 3.23 Cohort 2016 Gemiddelde standaardscores taal leerjaar 1-2 (wel/geen) vve-school en (wel/niet) vve-doelgroep

	Taal voor Kleuters			
	leerjaar 1		leerjaar 2	
	2016-2017		2017-2018	
	niet vve-doelgroep	vve-doelgroep	niet vve-doelgroep	vve-doelgroep
geen vve-school	54 (98)	49 (8)	58 (116)	55 (7)
wel vve-school	50 (64)	50 (17)	58 (112)	51 (37)
totaal	53 (162)	50 (25)	58 (228)	52 (44)

Voor cohort 2016 geldt dat de vve-doelgroep op de vve-scholen met een gemiddelde score van 50 precies op het landelijk niveau scoort. De vve-doelgroep op de niet vve-scholen scoort met 49 er net iets onder. Bij leerjaar 2 valt op dat het voor de niet vve-doelgroepleerlingen

geen verschil maakt of het om een vve-school gaat of niet. De scores van leerjaar 2 zijn hoger dan van leerjaar 1.

Cohort 2017 - verschil wel/geen vve-doelgroep

Tabel 3.24 Cohort 2017 Gemiddelde standaardscores taal leerjaar 1 (wel/geen) vve-school en (wel/niet) vve-doelgroep

Taal voor Kleuters			
leerjaar 1			
2017-2018			
	<i>niet vve- doelgroep</i>	<i>vve- doelgroep</i>	
geen vve-school	55 (80)	69 (2)	
wel vve-school	56 (118)	45 (39)	
totaal	55 (198)	46 (41)	

Bij cohort 2017 is te zien dat binnen de niet-vve-doelgroep het niet uitmaakt of het om een vve-school gaat of niet. Bij de vve-doelgroepleerlingen maakt dit wel uit: wel moeten we voorzichtig zijn met deze conclusie, want het gaat bij de vve-doelgroepkinderen/geen vve-school om slechts twee leerlingsscores.

Voorschool

Aan de basisscholen is gevraagd per vve-leerling aan te geven of deze vve-leerling wel of geen voorschool heeft bezocht. Met deze informatie kan nagegaan worden of de vve-leerlingen die een voorschool hebben bezocht in leerjaar 1 anders scoren op Taal voor Kleuters dan de vve-leerlingen die geen voorschool hebben bezocht. Deze ronde kunnen we de resultaten van deze extra analyse wel opnemen.

We kijken naar de resultaten van de vve-doelgroepkinderen Taal voor Kleuters leerjaar 1 en 2 en vergelijken de groepen leerlingen die wel of geen voorschool hebben bezocht.

Tabel 3.25 Gemiddelde standaardscores taal leerjaar 1 en 2 (wel/geen) voorschool bezocht

Taal voor Kleuters			
<i>vve-doelgroep</i>	leerjaar 1	leerjaar 2	
geen voorschool	51 (13)	53 (20)	
wel voorschool	43 (28)	51 (39)	
totaal	46 (41)	52 (44)	

NB: het gaat om geringe aantallen.

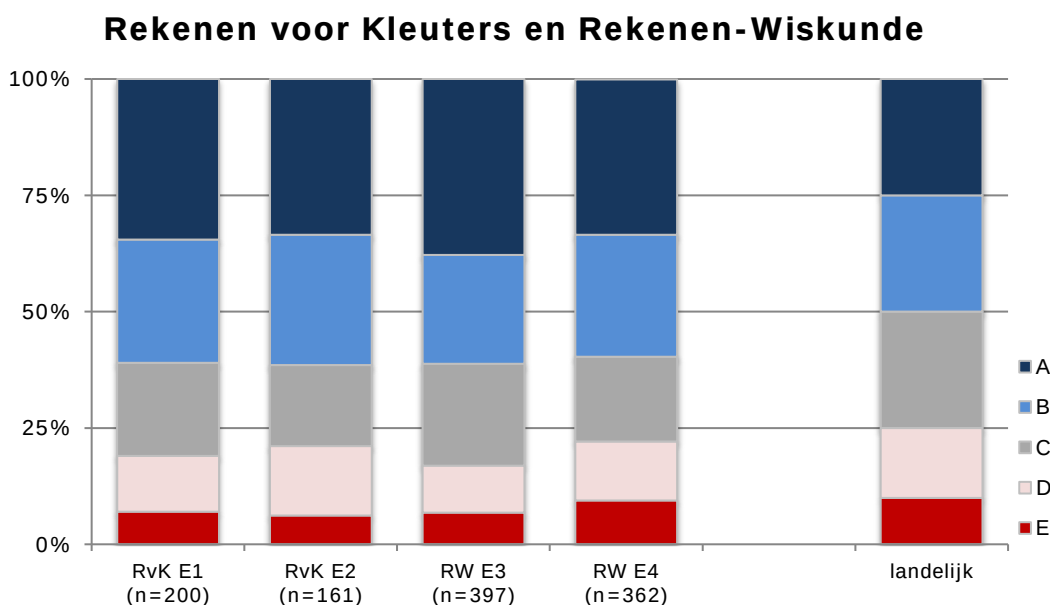
Opvallend is dat de vve-doelgroepkinderen, die een voorschool hebben bezocht gemiddeld lager scoren dan de vve-doelgroepkinderen die geen voorschool hebben bezocht.

3.6.3. Rekenen voor Kleuters en Rekenen-Wiskunde

Naast taal zijn ook de resultaten rekenen van leerjaar 1 tot en met 4 bekeken. Hiervoor zijn de resultaten van de toets Rekenen voor Kleuters leerjaar 1 en 2 en de toets Rekenen-Wiskunde leerjaar 3 en 4 geanalyseerd.

De stapelgrafiek 2017-2018 bevat de toetsgegevens van de eindtoetsen (E) van vier verschillende leerjaren, te weten leerjaar 1 en 2 RvK (= Rekenen voor Kleuters) en 3 en 4 (RW= toets Rekenen-Wiskunde).

De stapelgrafiek met gegevens van Rekenen 2017-2018 ziet er als volgt uit.

Grafiek 3.5 Stapelgrafiek Rekenen voor Kleuters en Rekenen-Wiskunde

Uit deze stapelgrafiek wordt duidelijk dat de resultaten van Rekenen voor Kleuters en Rekenen-Wiskunde 2017-2018 *beter* zijn dan de landelijke percentageverdeling over de niveaus. Voor alle leerjaren geldt dat de percentages A- en B-scores boven de te verwachten 50% liggen en dat de percentages zwakke D- en zeer zwakke E-scores onder de 25% uitkomen.

Leerjaar 1 - verschil wel/geen vve-school

In de tabel 3.26 is voor vier schooljaren afzonderlijk de gemiddelde standardscore van leerjaar 1 opgenomen. Net zoals bij Taal voor Kleuters is ook hier onderscheid gemaakt naar scholen mét en scholen zonder vve.

Tabel 3.26 Gemiddelde standaardscores rekenen per schooljaar leerjaar 1

	Rekenen voor Kleuters				
	<i>2013-2014</i>	<i>2014-2015</i>	<i>2015-2016</i>	<i>2016-2017</i>	<i>2017-2018</i>
geen vve-school	55 (166)	53 (134)	56 (156)	55 (107)	56 (82)
wel vve-school	50 (133)	49 (141)	53 (120)	56 (103)	54 (154)
totaal	53 (299)	51 (275)	55 (276)	55 (210)	55 (236)

Bijna alle scores, of het nu gaat om vve-scholen of niet, komen op of boven het landelijk gemiddelde uit. Alleen de gemiddelde score van de vve-locaties in schooljaar 2014-2015 ligt er net onder, maar dit verschil met het landelijk gemiddelde is te verwaarlozen. De leerjaar 1-scores van de vve-scholen zijn tot en met 2015-2016 gemiddeld lager dan van de niet vve-scholen. In 2016-2017 is de score van de vve-scholen juist gemiddeld iets hoger, maar in 2017-2018 is deze weer lager.

Leerjaar 2 - verschil wel/geen vve-school

Tabel 3.27 Gemiddelde standaardscores rekenen per schooljaar leerjaar 2

	Rekenen voor Kleuters				
	<i>2013-2014</i>	<i>2014-2015</i>	<i>2015-2016</i>	<i>2016-2017</i>	<i>2017-2018</i>
geen vve-school	57 (240)	56 (223)	56 (209)	56 (174)	55 (122)
wel vve-school	50 (181)	51 (176)	51 (153)	54 (127)	55 (150)
totaal	54 (421)	54 (399)	54 (362)	55 (301)	55 (272)

Bij leerjaar 2 en rekenen zijn alle scores gelijk aan of hoger dan het landelijke gemiddelde. Verder vallen de stabiele scores van leerjaar 2 op. Binnen dezelfde groepen en schooljaren is er bijna geen verschil. Wel zijn er verschillen in scores tussen wel/geen vve-locaties, waarbij de scores van de scholen met een vve-school lager zijn dan die zonder vve. Opvallend is dat in schooljaar 2017-2018 er geen verschil is tussen vve-locatie of niet.

Leerjaar 3 - verschil wel/geen vve-school

Schooljaar 2017-2018 is het vijfde jaar waarvan de gegevens van leerjaar 3 zijn meegenomen. In tabel 3.28 op de volgende pagina staan de resultaten voor rekenen-wiskunde leerjaar 3 voor vijf schooljaren.

Tabel 3.28 Gemiddelde standaardscores rekenen-wiskunde leerjaar 3

	Rekenen-Wiskunde				
	<i>2013-2014</i>	<i>2014-2015</i>	<i>2015-2016</i>	<i>2016-2017</i>	<i>2017-2018</i>
geen vve-school	52 (173)	52 (252)	52 (211)	52 (197)	55 (167)
wel vve-school	47 (129)	50 (163)	49 (180)	54 (214)	53 (241)
totaal	50 (302)	52 (415)	51 (391)	53 (411)	54 (408)

Het resultaat van rekenen-wiskunde leerjaar 3 van 2017-2018 is het hoogst van deze vijf schooljaren. Voor de eerste drie schooljaren geldt dat de vve-schoollocaties een lager gemiddelde bereiken dan de niet vve-locaties. Opvallend is dat in 2016-2017 het omgekeerde het geval is, maar in 2017-2018 is dat weer niet het geval. De gemiddelde rekenscore voor de niet vve-schoollocaties is in de eerste vier schooljaren even hoog, maar in 2017-2018 een stuk hoger; die van de vve-locaties zijn nogal wisselend over de jaren.

Leerjaar 4 - verschil wel/geen vve-school

Tabel 3.29 Gemiddelde standaardscores rekenen-wiskunde leerjaar 4

	Rekenen-Wiskunde			
	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	51 (219)	53 (226)	53 (172)	55 (150)
wel vve-school	48 (169)	47 (163)	50 (210)	50 (243)
totaal	50 (288)	50 (389)	51 (382)	52 (393)

De rekenresultaten van leerjaar 4 tonen voor vier schooljaren een totaal gemiddelde gelijk of iets hoger dan het landelijk gemiddelde. De vve-scholen scoren in 2014-2015 en 2015-2016 lager dan het landelijk gemiddelde. Vanaf 2016-2017 ligt de gemiddelde score van de vve-locaties op het landelijk gemiddelde van 50. Het verschil tussen beide groepen locaties is in 2016-2017 kleiner dan in de beide schooljaren daarvoor en schooljaar 2017-2018 erna.

Longitudinaal - Rekenen-Wiskunde

Ook voor rekenen zijn de gegevens van opeenvolgende leerjaren/schooljaren op een rij gezet. Zoals bekend zijn er nu gegevens van drie cohorten, waarbij we er vanuit gaan dat het in principe om dezelfde groep leerlingen gaat. Het betreft cohort 2014 – begonnen in groep 1 in schooljaar 2014-2015 (tabel 3.29), cohort 2015 (tabel 3.30) en cohort 2016 (tabel 3.31).

Tabel 3.30 Cohort 2014 Gemiddelde standaardscores rekenen leerjaar 1-4 en (wel/geen) vve-school

	Rekenen voor Kleuters en Rekenen-Wiskunde			
	leerjaar 1 2014-2015	leerjaar 2 2015-2016	leerjaar 3 2016-2017	leerjaar 4 2017-2018
geen vve-school	53 (134)	56 (209)	52 (197)	55 (150)
wel vve-school	49 (141)	53 (120)	54 (214)	50 (243)
totaal	51 (275)	54 (362)	53 (411)	52 (393)

Bij cohort 2014 valt op dat de hoogste totaalscore bij leerjaar 2 is behaald. Bijna alle scores zijn hoger dan het landelijk gemiddelde. Er zijn twee uitzonderingen: de scores van de leerlingen van de vve-scholen leerjaar 1 en leerjaar 4. Het verschil tussen vve-school of niet werd met het oplopen van de leerjaren kleiner, maar in 2017-2018 is dat verschil weer een stuk groter.

In tabel 3.31 staan de rekenresultaten van cohort 2015.

Tabel 3.31 Cohort 2015 Gemiddelde standaardscores rekenen leerjaar 1-3 en (wel/geen) vve-school

	Rekenen voor Kleuters en Rekenen-Wiskunde		
	leerjaar 1	leerjaar 2	leerjaar 3
	2015-2016	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	56 (156)	56 (174)	55 (167)
wel vve-school	53 (120)	54 (127)	53 (241)
totaal	55 (276)	55 (301)	54 (408)

Opvallend bij cohort 2015 zijn de minimale verschillen tussen de drie leerjaren. Totaal, voor de niet vve-scholen of de wel vve-scholen: het verschil is nergens groter dan één punt. Alle scores liggen boven het landelijk gemiddelde. Het verschil tussen vve-school of niet is ook steeds ongeveer hetzelfde.

Tabel 3.32 Cohort 2016 Gemiddelde standaardscores rekenen leerjaar 1-2 en (wel/geen) vve-school

	Rekenen voor Kleuters	
	leerjaar 1	leerjaar 2
	2016-2017	2017-2018
geen vve-school	55 (107)	55 (122)
wel vve-school	56 (103)	55 (150)
totaal	55 (210)	55 (272)

Vrijwel alle rekenscores van cohort 2016 zijn gelijk; alle scores liggen ruim boven het landelijk gemiddelde. Totaal en voor de niet vve-scholen is er geen verschil tussen de leerjaren, voor de vve-scholen is er een zeer klein verschil in gemiddelde score.

Cohorten - verschil wel/geen vve-doelgroep

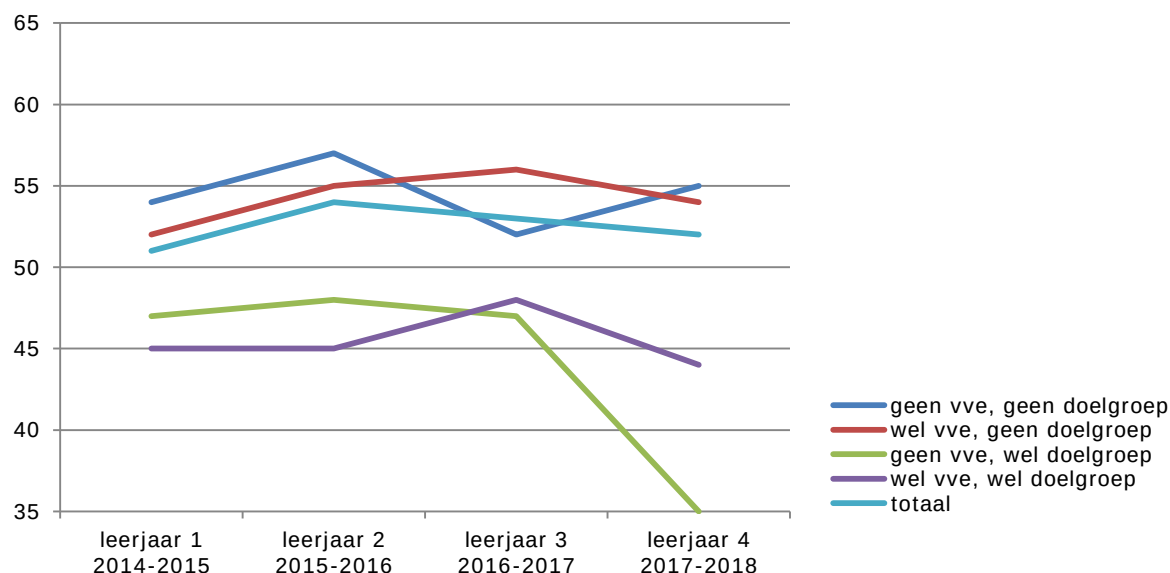
In de volgende drie tabellen wordt voor de drie cohorten niet alleen onderscheid gemaakt naar wel of geen vve, maar wordt ook gekeken naar het onderscheid tussen wel of geen vve-doelgroepleerlingen.

Cohort 2014 – verschil wel/geen dvve-doelgroep

Tabel 3.33 Cohort 2014 Gemiddelde standaardscores rekenen leerjaar 1-4 (wel/geen) vve-school en (wel/niet) vve-doelgroep

	Rekenen voor Kleuters				Rekenen - wiskunde			
	leerjaar 1		leerjaar 2		leerjaar 3		leerjaar 4	
	2014-2015		2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	<i>niet vve-doelgroep</i>	<i>vve-doelgroep</i>	<i>niet vve-doelgroep</i>	<i>niet vve-doelgroep</i>	<i>niet vve-doelgroep</i>	<i>vve-doelgroep</i>	<i>niet vve-doelgroep</i>	<i>vve-doelgroep</i>
geen vve-school	54 (118)	47 (16)	57 (193)	48 (16)	52 (192)	47 (5)	55 (146)	35 (4)
wel vve-school	52 (84)	45 (57)	55 (98)	45 (55)	56 (148)	48 (66)	54 (166)	44 (77)
totaal	53 (202)	45 (73)	56 (291)	46 (71)	54 (340)	48 (71)	54 (312)	43 (81)

In grafiek 3.6 zijn de resultaten van dit cohort op het gebied van rekenen grafisch weergegeven.

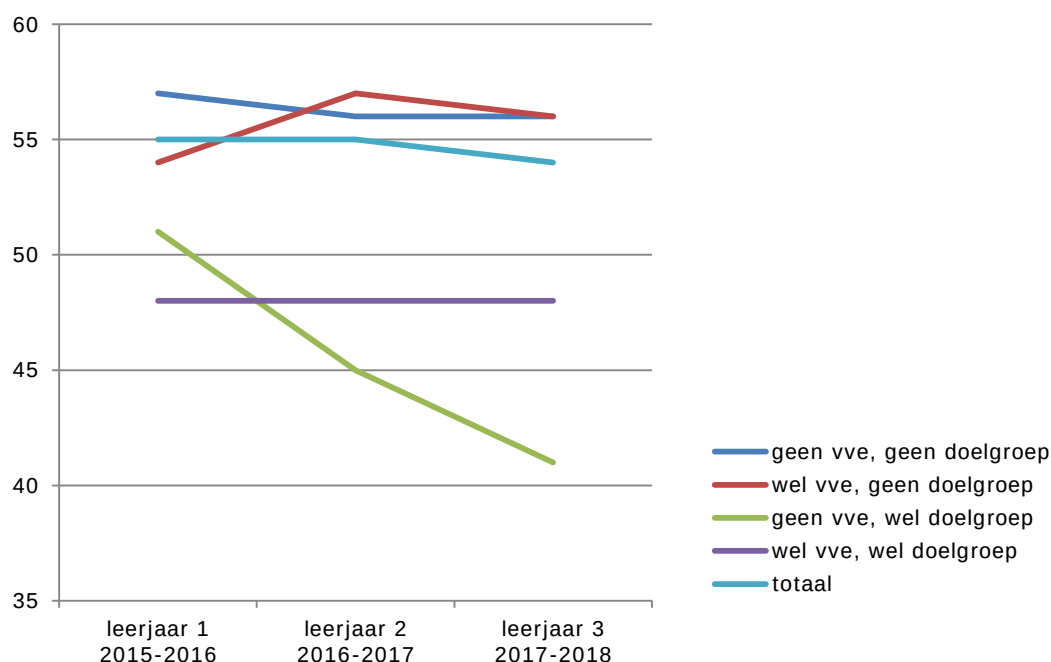
Grafiek 3.6 Cohort 2014 Gemiddelde standaardscores Rekenen voor Kleuters en Rekenen-Wiskunde

Voor cohort 2014 (leerjaar 1 in 2014-2015) geldt dat de niet vve-doelgroepleerlingen hoger scoren dan de vve-doelgroepleerlingen. De vve-doelgroepleerlingen binnen de vve-schoollocaties scoren in leerjaar 1 en 2 lager dan binnen de niet vve-schoollocaties; bij leerjaar 3 is er nauwelijks verschil tussen vve-school of geen vve-school voor de groep vve-doelgroepleerlingen. Bij leerjaar 4 is dat verschil groot, maar hier gaat het om slechts vier scores van vve-doelgroepleerlingen, geen vve-school. De gemiddelde scores van de vve-doelgroep als totaal is in leerjaar 3 het hoogst. Over de jaren heen is te zien dat de groepen binnen dit cohort wat wisselende resultaten bereiken.

Cohort 2015 – verschil wel/geen vve-doelgroep

Tabel 3.34 Cohort 2015 Gemiddelde standaardscores rekenen leerjaar 1-3 (wel/geen) vve-school en (wel/niet) vve-doelgroep

	Rekenen voor Kleuters en Rekenen-Wiskunde					
	leerjaar 1		leerjaar 2		leerjaar 3	
	2015-2016		2016-2017		2017-2018	
	niet vve-doelgroep	vve-doelgroep	niet vve-doelgroep	vve-doelgroep	niet vve-doelgroep	vve-doelgroep
geen vve-school	57 (133)	51 (23)	56 (161)	45 (13)	56 (158)	41 (9)
wel vve-school	54 (86)	48 (34)	57 (89)	48 (37)	56 (164)	48 (77)
totaal	56 (219)	49 (57)	57 (250)	47 (50)	56 (322)	48 (86)

Grafiek 3.7 Cohort 2015 Gemiddelde standaardscores RvKen Rekenen-Wiskunde

Van cohort 2015 zijn er gegevens van drie leerjaren. Net zoals bij alle andere leer- en schooljaren scoren de niet vve-doelgroepleerlingen hoger dan de vve-doelgroepleerlingen. Binnen de groepen vve-doelgroepleerlingen is het verschil tussen wel/geen vve-school bij de eerste twee leerjaren even groot. Het verschil bij leerjaar 3 is veel groter en hier is de gemiddelde score van de doelgroepleerlingen op een vve-locatie hoger dan op een niet vve-locatie. Maar ook hier geldt: het gaat om een kleine groep leerlingen vve-doelgroep, geen vve-school. Bij dit cohort is te zien dat de meeste groepen na leerjaar 1 in leerjaar 2 en 3 hogere scores behalen (met uitzondering van de groep wel vve, wel doelgroep). De verschillen in scores tussen wel of geen vve-school (en binnen wel of geen vve-doelgroep) waren in het eerste leerjaar het grootst. Leerjaar drie laten we hier even buiten, vanwege het geringe aantal scores.

Cohort 2016 – verschil wel/geen vve-doelgroep

Tabel 3.35 Cohort 2016 Gemiddelde standaardscores rekenen leerjaar 1-2 (wel/geen) vve-school en (wel/niet) vve-doelgroep

	Rekenen voor Kleuters							
	leerjaar 1 2016-2017				leerjaar 2 2017-2018			
	niet vve- doelgroep		vve- doelgroep		niet vve- doelgroep		vve- doelgroep	
geen vve-school	55	(99)	48	(8)	55	(115)	55	(7)
wel vve-school	56	(21)	54	(21)	57	(112)	49	(38)
totaal	56	(181)	52	(29)	54	(312)	50	(45)

Als laatste bekijken we de resultaten van het jongste cohort 2016 (leerjaar 1 in 2016-2017). Hiervan zijn er gegevens van twee leerjaren. Net zoals bij alle andere leer- en schooljaren scoren de niet vve-doelgroepleerlingen gemiddeld hoger dan de vve-doelgroepleerlingen. Binnen de groepen vve-doelgroepkinderen is het verschil tussen wel/geen vve-school bij beide leerjaren even groot. Wel is in leerjaar 1 het verschil in het voordeel van wel vve-school, terwijl bij leerjaar 2 het omgekeerde het geval is.

Bijlage 1 Gewichtenregeling

Met ingang van 1 augustus 2006 is de gewichtenregeling van kracht. Deze indeling geldt sinds het schooljaar 2009-2010 voor alle leerlingen en ziet er als volgt uit:

- het gewicht 0.3 wordt toegekend aan leerlingen van wie beide ouders of de ouder die belast is met de dagelijkse verzorging een opleiding uit categorie 2 (maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg) heeft gehad.
- het gewicht 1.2 wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders een opleiding uit categorie 1 en de ander een opleiding uit categorie 1 (maximaal basisonderwijs of (v)so-zmlk) óf 2 (maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg) heeft gehad.
- het gewicht 0 wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders of beide ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 3 (overig voortgezet onderwijs en hoger).

Schooljaar 2017-2018 is het één na laatste jaar dat de gewichtenregeling wordt gehanteerd. Vanaf schooljaar 2019-2020 wordt de zogenaamde CBS-score ingevoerd.

Bijlage 2 Gewichtenleerlingen per basisschool

DUO 1 okt. telling 2017 Schoolnaam	gewicht	4 jaar	5 jaar	allen met gewicht	allen geen gewicht	alle leerlingen 4 en 5 jaar	% gewicht
KBS Mariengarde	0.00	40	36	7	76	83	8 %
KBS Mariengarde	0.30	4	1				
KBS Mariengarde	1.20	1	1				
Dominee Koelmanschool	0.00	37	29	10	66	76	13 %
Dominee Koelmanschool	0.30	5	4				
Dominee Koelmanschool	1.20	0	1				
Jenaplanschool Gorkum	0.00	29	33	1	62	63	2 %
Jenaplanschool Gorkum	0.30	1	0				
Basissch De Tamboerijn	0.00	16	17	3	33	36	8 %
Basissch De Tamboerijn	0.30	2	0				
Basissch De Tamboerijn	1.20	1	0				
BS De Tweemaster	0.00	23	28	9	51	60	15 %
BS De Tweemaster	0.30	2	0				
BS De Tweemaster	1.20	2	5				
Samen Onderweg	0.00	38	35	13	73	86	15 %
Samen Onderweg	0.30	2	5				
Samen Onderweg	1.20	1	5				
BS Graaf Reinald	0.00	46	31	2	77	79	3 %
BS Graaf Reinald	0.30	1	0				
BS Graaf Reinald	1.20	0	1				
Meander: Dalton /JP Waale / Anne Frank	0.00	48	52	20	100	120	17 %
Meander: Dalton /JP Waale / Anne Frank	0.30	2	6				
Meander: Dalton /JP Waale / Anne Frank	1.20	5	7				
OBS De Merwedonk	0.00	33	33	2	66	68	3 %
OBS De Merwedonk	0.30	0	1				
OBS De Merwedonk	1.20	1	0				
PC Bo De Regenboog	0.00	61	65	0	126	126	0 %
PC Bo De Regenboog	0.30	0	0				
PC Bo De Regenboog	1.20	0	0				
totaal		401	396	67	730	797	8 %
		1-okt-17		1-okt-16	1-okt-15	1-okt-14	1-okt-13
allen 4 en 5 jaar met gewicht	67	8 %	met gewicht	8 %	9 %	11 %	12 %
allen 4 en 5 jaar geen gewicht	730	92 %	geen gewicht	92 %	91 %	89 %	88 %
allen 4 en 5 jaar	797	100 %	totaal	100 %	100 %	100 %	100 %

Bijlage 3 Voorschoolse opvang in Gorinchem

vve-aanbodlocaties	
9euterspeelzalen	kinderdagverblijven (verlengde peuteropvang)
1. Jip & Janneke (SKG)	1. Nijntje (SKG)
2. Pippeloentje (SKG)	2. Speeldoos (SKG)
3. Ieni Mini (SKG)	3. Villa Hup (SKG)
4. Bommies (SKG)	4. Alexandra
5. De Zonnewijzer (SKG)	5. Kinderkamer Vuren
6. Villa Kakelbont (SKG)	
7. Berenboot (SKG)	
8. Dikkie Dookie – gecombineerde opvang psz/kdv (SKG)	
9. De Aanlegsteiger	

Bijlage 4 Basisscholen Gorinchem

**Alle basisscholen - wel of geen vve-locatie: meer dan 6 % gewichtenleerlingen
(Bron: DUO 1 oktober 2016)**

basisscholen			
vve-aanbodlocatie		geen vve-aanbodlocatie	
School	Bestuur	School	Bestuur
1. KBS Mariëngaarde	Stichting Katholiek Onderwijs Bernardus Alfrink	1. CBS Regenboog	De Regenboog
2. Dalton De Poorter	Stichting OVO	2. OBS Graaf Reinald	Stichting OVO
3. OBS J.P. Waale	Stichting OVO	3. OBS De Merwedonk	Stichting OVO
4. OBS Anne Frank	Stichting OVO	4. Jenaplanschool Gorkum	
5. CBS Samen Onderweg	Logos		
6. Ds. Koelman school	Reformatorisch Samenwerkingsverband Primair Onderwijs		
7. De Tamboerijn	Logos		
8. De Tweemaster	Stichting OVO		

NVT – Schakelklassen

1. Taalburcht bij OBS Samen Onderweg
2. Het Taalpaleis bij SBO De Rotonde
3. Het Taalpaleis Speciaal bij SO De Linge

NVT – speciaal Basisonderwijs

1. SBO Beatrix/de Burcht
2. SBO De Rotonde

Bijlage 5 Convenant resultaatafspraken vve

Ondertekend op in juni/juli 2016

A. Doel beleidskader

Het vve-beleids- en financieel kader (meest recente [aangevulde] versie van 26 januari 2014) beschrijft hoe de gemeente Gorinchem en de samenwerkingspartners vorm geven aan de voor- en vroegschoolse educatie (vve). Vve is een werkwijze die ertoe bijdraagt dat ontwikkelings- en onderwijsachterstanden bij jonge kinderen zo vroeg mogelijk worden herkend en aangepakt in het consultatiebureau, de kinderopvang en de groepen 1 en 2 van de basisscholen. Het kader maakt de keuzes die o.a. voortkomen uit wettelijke kaders en beschikbare budgetten, inzichtelijk voor alle belanghebbenden. Onderdelen van het beleidskader vve zijn, na doel & inhoud:

- Bestaand beleid;
- Betrokken actoren;
- Afspraken voor- en vroegschoolse educatie;
- De subsidie verdeelregels;
- Bijsturen van beleid.

B. Resultaatafspraken vve – voorlopig

Dit convenant betreft de resultaatafspraken vve en maakt deel uit van de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid van de gemeente Gorinchem. Dit convenant is tot stand gekomen na overleg met de uitvoeringspartners (basisscholen) die op dit moment al ervaring hebben met het begeleiden van vve-kinderen. In dit convenant worden alle basisscholen als uitvoeringspartners beschouwd, omdat in principe alle basisscholen kinderen met ontwikkelingsachterstanden moeten kunnen onderwijzen.

Resultaatafspraken zijn afspraken tussen gemeente en scholen/schoolbesturen over de *ambities* wat betreft de opbrengsten van vve. Benadrukt wordt dat het gaat om ambities (streefdoelen) en niet om afspraken ter verantwoording van de scholen richting de gemeente. De vve-resultaatafspraken vormen onderdeel van het lokale en landelijk kwaliteitsbeleid. Meer dan de vraag *hoe* iets bereikt wordt, staat de vraag centraal *wat* bereikt dient te worden. Evaluatie van de resultaatafspraken biedt input voor verbetering van vve, geeft richting aan het beleid (gemeente) en aan de uitvoering (scholen).

Leerresultaten

***NB** Deze Resultaatafspraken zullen vanaf de monitor schooljaar 2018-2109 worden herzien.*

B.1. Technisch Lezen: Drie-minuten-toets (DMT)

- Uitgangspunten:
 - o Alle vve-leerlingen op alle basisscholen
 - o DMT E3 en E4
 - o Per cohort: groep 3 → groep 4
 - o Percentage voldoende score (A, B of C-score)

Afspraak 1:

Voor de vve-leerlingen 2017-2018 wordt gestreefd naar een percentage voldoende scores (niveau A, B en C) op technisch lezen eind groep 4 dat minimaal op het niveau van 2016-2017 ligt (eind groep 3).

In schooljaar 2016-2017 is het percentage vve-leerlingen groep 3 dat voldoende scoort op technisch lezen (DMT) eindtoets groep 3: 55%. Dit cohort scoort in schooljaar 2017-2018: 47 op de eindtoets groep 4.

- ➔ Met 47% voldoende technisch lezen (DMT) eind groep 4 scoort dit cohort lager dan vorig schooljaar en is de afspraak **niet** behaald.

Voor de komende drie schooljaren is het streven om het percentage voldoende op technisch lezen (DMT) eind groep 3 te verhogen naar minimaal 62% in het schooljaar 2016-2017 (drie schooljaren na 2013-2014).

- ➔ Groep 3 van schooljaar 2017-2018 scoort op de DMT E3: 65% voldoende. Daarmee is de afspraak **wel** behaald.

B.2. Begrijpend Lezen en woordenschat

Ten aanzien van de voor vve belangrijke domeinen begrijpend lezen en woordenschat voeren scholen in Gorinchem hun eigen toetsbeleid. Dit compliceert het maken van resultaatafspraken omdat er geen eenduidigheid is. Dit betekent dat op overkoepelend gemeentelijk niveau vooralsnog geen eenduidige vve-resultaatafspraken op deze domeinen te maken zijn. Daarom is afgesproken dat scholen/besturen zogenaamde schoolspecifieke resultaatafspraken kunnen maken.

Bij voorkeur zijn de uitgangspunten daarbij eender als die bij resultaatafspraak 1:

- Alle vve-leerlingen op alle basisscholen
- Domein begrijpend lezen en/of woordenschat
- Per cohort: groep 3 → groep 4
- Percentage voldoende score (A, B of C-score)

B.3. Doorstroom/kleutergroepverlenging*

- De monitor 2014–2015 laat zien dat 10% van de vve-leerlingen op alle scholen met een kleutergroepverlenging aan groep 3 begint. De doorstroom komt daarmee op 90%. Streven is om dit percentage te behouden of te verhogen (landelijke ondergrens is 88% van alle leerlingen).

Afspraak 2: kleutergroepverlenging van 10% van de vve-leerlingen terugdringen, zodat de doorstroom verhoogt.

- ➔ Uit de door de scholen opgeleverde gegevens blijkt de doorstroom van *de vve-doelgroepkinderen van groep 2 naar groep 3* met **71%** weliswaar onder de landelijke ondergrens te liggen, maar ligt het tegelijkertijd 6% **onder** het percentage van de vorige meting (was 77%).

* Dit percentage wordt berekend door de groep *late vve-leerlingen* in groep 3 te delen door het totaal aantal vve-leerlingen in groep 3, exclusief de vve-zittenblijvers van groep 3. *Late vve-leerlingen* zijn op de teldatum van 1 oktober in groep 3 al 7 jaar of ouder en doen groep 3 voor de eerste keer (dus vve-zittenblijvers in groep 3 worden buiten beschouwing gelaten voor het berekenen van het percentage kleutergroepverlenging).

The background of the page features a close-up, slightly blurred image of a calculator and a pen. The calculator is silver and black, with its keypad visible. A gold-colored pen with a silver clip is resting on the calculator. The image is oriented diagonally, creating a sense of depth and focus on the financial or business nature of the company.

CED-Groep

Postbus 8639, 3009 AP Rotterdam
Bezoekadres Rotterdam: Dwergras 30

T: + 31 10 4071 599
E: info@cedgroep.nl